

SANDARA

Amerikos Lietuvių Tautinės
SANDAROS Organas

Entered as Second-Class matter January 14, 1914, at the Post Office at Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

No. 39 Tel. South Boston 52015.

South Boston, Mass., Rugsėjo (September) 27 d. 1918 m.

Metai V.

TURKAI PAKRIKDYTI

Japonijos ministerių kabinetas rezignavo.

Belgai nesitaiko su vokiečiais - Suareštuota talkininkų ministeriai - Lutoslawskiai nužudyti. - ketvirtoji Laisvės Paskola Francijoje. - Austrai tveria Pietinių slavų provinciją. - Bostone siaučia Influenzija.

25,000 TURKŲ PAIMTA NELAISVĖN.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Sept. 25, as required by the act on October 6, 1917.

Iš Londono pranešama, kad Britų armija Palestinoje užėmė Nazareto miestelį ir paėmė nelaisvę 25,000 turkų ir 200 kanuolių. Taipgi paimta 4 orlaiviai ir daugybė kariško turkų transporto.

Turkų armija pakrikdyta.

JAPONIJOS KABINETAS REZIGNAVO.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Sept. 25, as required by the act on October 6, 1917.

Iš Tokyo pranešama, kad Japonijos ministerių kabinetas rezignavo rugsėjo 21 d. Jo pirmininku nuo 1916 m. buvo fieldmaršalas Terauchi.

BELGAI NENORI SEPARATINĖS TAIKOS.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Sept. 25, as required by the act on October 6, 1917.

"Le Petit Parisian" Paryžiuje rašo, kad Belgijos valdžia pasitarus su talkininkais griežtai atsisakė daryti separatinę (atskirą) taiką su Vokietija.

AUSTRIJOJE EKSPLOZIJĄ UŽMUŠĖ 382 ŽMONES.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Sept. 25, as required by the act on October 6, 1917.

Amsterdam, Rugsėjo 24. — 382 žmonės tapo užmušta ir daugybė sužeista laike eksplozijos amunicijos dirbtuvėje Wellersdofe, mieste netoli Austrijos sostinės, pasak Vienos laikraščių pranešimo. Eksplozija kilo nuo gaisro, prasidėjusio parako kambaryje.

Žuvo daugiausia merginų.

ITALIJOS PREMJEERAS PARYŽIUJE.

Pereitą ketvergą į Paryžių atvažiavo Italijos premjeras, Signor Orlando. Jį sutiko M. Clemenceau.

AMERIKOS NUOSTOLIAI KAREIVIAIS.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Sept. 25, as required by the act on October 6, 1917.

Iki 23-čiai dienai rugsėjo paskelbtieji žuvusių Francijoje Amerikos kareivių surašai parodo kad:

žuvo mušiuose	6,279
mirė nuo ligų	1,824
mirė nuo žaizdų	2,017
mirė nuo kit. priež.	873
sužeistų	17,805
nelaisvėje	4,701
Viso armijos nuost.	33,499
Laivyno nuostoliai	3,207
Viso žuvusių	36,706

UŽMUŠINĖJAMA AMERIKONAI, FRANCUZAI IR ANGLAI.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Sept. 25, as required by the act on October 6, 1917.

Iš Amsterdamo pranešama, kad rusų komisarijatas Volodgoje pradėjo neišpaskyta persekioti Anglijos, Francijos ir Amerikos piliečius.

Riausės prieš talkininkų pavaldinius kilo įvairiose vietose. Keli Francijos ir Amerikos pavaldiniai užmušta.

NUSKANDINTAS AMERIKOS LAIVAS.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Sept. 25, as required by the act on October 6, 1917.

Iš Corunna (Ispanijoje) pranešama, kad Amerikos laivas "Buena Ventura", plaukusi į Corunna, tapo torpeduotas. Tris valty su 64 žmonėmis žuvo, gi 3 oficeriai ir 27 jureiviai pribuvo į Corunna. Laivas turėjo 4881 toną įtalpos ir priklausė United States Steel Products kompanijai.

KAIZERIS SERGA.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Sept. 25, as required by the act on October 6, 1917.

Iš Paryžiaus pranešama, kad Exchange telegrafas iš Šveicarijos paskelbė, buvęs Vokietijos kaizeris sunkiai susirgo ir jokių audiencijų nepriima.

TALKININKŲ MINISTERIAI SUAREŠTUOTI.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Sept. 25, as required by the act on October 6, 1917.

Iš Amsterdamo pranešama, kad Rumanijos sostinė, Jassy, tapo suareštuotas Amerikos ministeris Vopicka ir kitų talkininkų šalių ministeriai. Jie tapo suareštuoti Rusijos sovietų valdžios paliepiamu.

LUTOSLAWSKI NUŠAUTA.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Sept. 25, as required by the act on October 6, 1917.

Christian Science Monitor gavo specialę kablegramą iš Londono, kurioje sakoma, kad Maskvoje tapo nušauti Marian ir Joseph Lutoslawski, du gerai žinomi lenkų patriotai, kurie buvo Rusijos lenkų tarybos nariai ir aktyviški lenkų armijos organizatoriai, tapo nušauti Maskvoje neva už dalyvavimą kontr-revoliucijonierių suokalbyje ir susišėimuose su talkininkais.

PRIBUVO DANŲ MISIJA.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Sept. 25, as required by the act on October 6, 1917.

Prezidentas Wilsonas Washingtono sutiko Danijos jūrininkų misiją, kurion ineina kunigaikštis Axel ir kiti nariai Danijos laivyno, kurie daro investigaciją Amerikos laivyno. Paskelbdamas pribuvimą laivyno departamentas sako:

"Šios misijos vizitas yra grynai laivyno reikalais daromas, apžiūrėjimui Amerikos laivyno veikimo ir jo statymo, o taipgi susipažinimui su Amerikos amunicijos dirbtuvėmis".

NUMIRĖ FARLEY.

New Yorke numirė kardinalas, New Yorke arkivyskupas, Farley. Jis buvo ašrys. Jo vieton paskirtas kitas ašrys.

DAUGIAU PABĖGĖLIŲ IŠ RUSIJOS.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Sept. 25, as required by the act on October 6, 1917.

Iš Stockholmo pranešama, kad Švedijon pribuvo kita partija pabėgėlių iš Rusijos, skaičiuje apie 500 asmenų. Jų tarpe yra apie 60 Amerikos ir Britanijos civilių žmonių, kurie pribuvo į Haparanda. Partijoje buvo 400 Italijos kareivių ir oficerių.

"GERIAU SĖDET ŠIMTĄ METŲ KALĖJIME, NEGU EITI Į KARĖ."

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Sept. 25, as required by the act on October 6, 1917.

General Electric kompanijos darbininkas, A. Klutoulas, graikas, neužsiregistravo rugs 12 d. Jis gauna apie \$50.00 į savaitę. Kuomet jį pristatė federaliai valdžiai Klutoulas užreiškė: "Aš geriau sėdėsiu 100 metų kalėjime, negu eisiu į karę". Jis sulaukytas po \$500.00 bondsu.

AUSTRAI PLANUOJA ĮKURTI DIDELE PIETINIŲ SLAVŲ PROVINCIJĄ.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Sept. 25, as required by the act on October 6, 1917.

Iš Šveicarijos į Washingtoną oficialiai pranešama, kad Bosnia, Hercegovina ir Kroatija bus sujungta į vieną didelę provinciją, kuri bus po Austro-Vengrijos valdžios protektoratu. Tos provincijos vyriausis valdovas bus grafas Tisza, buvęs Vengrijos premjeras.

SULTANAS VAŽIUOS Į VIENĄ.

Viennos laikraščiai rašo, kad Turkijos sultanas yra pasirengęs greitoje ateityje aplankyti Vieną.

VIZITAS PAS FERDINANDĄ.

Saxonijos karalius išvažiavo į Sofiją pasimatyti su Bulgarijos caru Ferdinandu.

RUOŠKIMĖS PRIE "FOURTH LIBERTY LOAN".

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Sept. 25, as required by the act on October 6, 1917.

Amerikos pergalė Lorraino tapo laimėta tik po kelių savaičių prisiruošimo. Ši yra paskutinė savaitė mums prisiruošti prie "Fourth Liberty Loan" (Ketvirtosios Laisvės Paskolos) kampanijos, kad šis ofensyvas būtų pasekmingas.

PRIPAŽĪSTAMA PIETŲ SLAVA.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Sept. 25, as required by the act on October 6, 1917.

Echo de Paris paskelbė, kad Francija pripažįstanti Pietinių slavų nepriegulmybę. Tam sugestijos apturtos iš Italijos.

FRANCUZIOJE KETVIRTA KARINĖ PASKOLA.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Sept. 25, as required by the act on October 6, 1917.

Francijos finansų ministeris, M. Klotz, pridavė billą atstovų butui, reikalaujančią ketvirtos karinės paskolos paskelbimo.

"STAR OF POLAND" NUSKANDINTA.

Amerikos laivas iš San Francisco "Star of Poland", 3288 tonų įtalpos, tapo nuskaudintas ties Chinijos portu kelionėje iš Manilos. Vienas jurininkas žuvo.

BRAZILIJOS MOKSLEIVIAI AMERIKON.

Washingtono gauta žinios, kad Brazilijos valdžia siunčia Amerikon daugybę jaunų braziliečių mokiniams į agrikultūros, elektros ir kitų dalykų.

KONCERTŲ RENGIMAS.

Rengimas koncertų kompozitoriui M. Petrauskui eina gana gyvai. Pamatę jų tikslą musų veikėjai pradėjo teirauties iš įvairių kolonijū. Taigi rengimo koncertų komisija koncertų vietas spalio (October) mėnesyje šiaip paskirsto:

- 6 — Bostone,
- ? — Worcester, Mass.
- 12 — Waterbury, Conn. (Columbus Day),
- 13 — Brooklyn,
- 15 ar 16 — Newark, N. J.
- 18 — Philadelphia, Pa.,
- 19 — Baltimore, Md.,
- 20 — Scranton, Pa.,
- 23 — Pittsburgh, Pa.,
- 25 — Cleveland, Ohio.,
- 26 — Detroit, Mich.,
- 27 — Chicago, Ill.

Brooklyno koncertui jau baigia rinkties remėjų būrelis priešakyje su prisiekusiu kasierium p-nu M. Bučinsku.

Jeigu kurioj kolonijoj čia pažymėtu laiku būtų nepatogu surengti, meldžiamė susinėsti su rengimo komisija, 769 E. Broadway, So. Boston, Mass.

Visuose koncertuose su gerb. kompozitorium dalyvaus žinomas dainininkas ir Liet. Muzikos Konservatorijoje užbaigęs orkestros vedimo skyrių, p. A. Sodeika. **Komisija.**

NAUJAS AMBASADORIUS BRITANIJON.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Sept. 25, as required by the act on October 6, 1917.

Prezidentas Wilsonas paskyrė Amerikos ambasadorium Didžiojon Britanijon J. W. Davis'ą.

Prezidento paskyrimas daugelį nustebino, kadangi p. Davis nebuvo garsinta, kad jis bus paskirtas į taip svarbią vietą. Jis yra solicitor-general.

ALTS. NAA. Valdybos posėdis įvyko rugsėjo 23 d.

"Sandaros" redakcijoje. Dalyvavo J. Sekevičius iš Lawrence, Mass., P. Kazlauskas iš Montello, Mass., K. Jurgeilunas, K. Norkus ir kiti iš Bostono.

Apkablėjus ALT. Sandaros reikalus nutarta kaip galint greičiau praplėsti jos veikimą Naujoje Anglijoje. Nutarta praplatint daug literatūros, užrašit laikraščio surengiant prakalbų maršrutą p. J. Strimaiciui. Rengimo darbas pavesta organizatoriams ir vietinių kolonijū veikėjams.

Sekantys ALTS. NAA. kuopų atstovų suvažiavimas nutarta laikyti 29 d. gruodžio, 1918 metų.

Didžiausios Prakalbos!

Bus 29 d. rugsėjo, 1918 m. Lietuvių salėje, So. Bostone. Kalbės L. A. B-vės prezidentas R. Karuža, iš New Yorko.

Bus ir kiti kalbėjai. Turie paaiškins L. A. B-vės tikslus ir kas bus veikama po karę. Kad mes po šios karės galėtume pakilti ekonomiskam gyvenime, kad neliktume svetimtaučių vergai ar išnaudojami, tai tuom rupinasi Lietuvos Atstatymo Bendrovė ir organizuojama del Lietuvos atstatymo, kurios darbas yra mūsų pačių reikalas. Bus priimami nauji nariai į L. A. B.-vę, kurie atjaučia Lietuvos reikalus, prisidėkit prie Atstatymo Lietuvos

L. A. B-vės Komitetas.

Svarbus susirinkimas Lietuvos Atstatymo Bendrovės reikalais įvyks rugsėjo 28 d. 7:30 v. v. Lietuvių svetainėje. Visi nariai, draugijū valdybos, visoki profesionalai ir šiaip užinteresuoti Lietuvos atstatymu žmonės būtina atsilankykite.

So. Bostono L. A. B.

Komitetas.

A. L. T. Sandaros Reikalai.

Tevynainių Atsiliepimai.

Kaip tik ALTS. C. Valdyba išleido atsišaukimus į mūsų tėvynainius, tuoj pasigirdo malonus jų užuojautos balsas ir savo centais jie ėmė remti fondą, kurio tikslu yra įsigijimas nuosavios ALT. Sandaros spaustuves.

Štai telpa laiškelis didžiausios mūsų organizacijos, Susivienijimo Liet. Amerikoje, prezidento:

"Mahanoy City, Pa.
Rugs. 14, 1918.

Am. Liet. T. Sandara,
Gerbiamieji: —

Su šiuomi prisijungiu čeki ant \$10.00 kurį skiriu "Sandaros" atpirkimo fondui. Lai ir mano tie keli doliarai prigelbsti tam taip svarbiam ir reikalingam darbui.

Su augšta pagarba,
St. Geguzis".

Senas "Sandaros" bendradarbis ir žinomas mūsų visuomenės veikėjas p. K. J. Semaška iš Rochester, N. Y. rašo:

"Nuo savęs prisijungiu \$5.00 "Sandaros" išpirkimui. Darbuokitės draugai dėl mūsų visuomenės ir demokratijos labo. Ruoškimės prie Sandaros seimo ir pasistengkime, kad jis būtų tąja galybe, kuri amžinai sustiprintų Amerikos Lietuvių Tautinę Sandarą ir padarytų ją augščiausia mūsų demokratijos norų išreiškėja. Su tikra pagarba
K. J. Semaška".

Štai koks gražus ir paskatinantis laiškelis p. L. G. Kazuno iš Waterburio. Jis rašo:

"Waterbury, Conn.,
Sept. 13, 1918.

Gerb. Sandaros Adm.: —

Gavau nuo ALT. Sandaros C. Valdybos pakvietimą prisidėti su auka prie išpirkimo Sandaros spaustuves, todėl išpildydamas savo pareigą prisijungiu čeki ant penkių doliarų ir prizadu tokią sumą mokėti kožną metų, pakol Sandara bus neišmokėjus dabartines skolas. Tai jau turėtų būti kožno sandariečio pareiga remti savo kelrodį "Sandarą". Paziūrėsim ar taip bus.

S. G. Kazunas".

Apart metinės aukos gerbiamas L. G. Kazunas pirmiausia prisijungė vienkartine auka sumoje \$2.00. Jeigu visi tautiečiai nors po tiek prisidėtų tai šandie A. L. T. Sandara, kaip ir kitos didės mūsų organizacijos turėtų nuosavią savo spaudos organo spaustuve. Taigi, vyrai, sujudinkime žemę!

New Havene ištisus yra daug Lietuvos politika širdingai užinteresuotų žmonių. Apart ponų Makarevičiaus, Cibulskio, Butkaus ir Cverkos ten atsirado dar vienas prakilnus sandarietis kuris taipgi atpyškino \$5.00 Sandaros spaustuves išpirkimui. Tai yra gerbiamas Jonas Maseiliunas, 19 Nash st. Nors tie žmonės yra tolokai nuo Sandaros Centro veikėjų, bet jų širdys linkui Lietuvos reikalų susilieja su mūsų širdimis.

Balsas iš Brocktono:

"Gerbiamieji: —

Aš apturėjau laišką nuo Sandaros Centro Valdybos. Tame laiške raginama aukauti Sandaros organo išpirkimui. Man yra linksma matyti, kad jau visi sandariečiai pradėjo suprasti savo srovės organo palaikymo reikala, bet aš labai apgalvėtauju, kad dabar aš negaliu prisidėti, nes netik savo šerą paaukavau, bet ir iš Montellos tankiai pri-

sidėdavau su aukomis Sandaros reikalams.

Šiuom kartu atspirašu, o toliaus pagelbėsiu kiek išgalėsiu, nes šią vasarą pas mus tos straičkos labai daug užkenkė darbininkams.

Štai dabar prisijungiu mano šerą, o toliaus gal ir pinigų galėsiu prisijusti.

Su gilia pagarba

A. Vaitkus".

Ponas Vaitkus yra vienas iš veikliausių sandariečių Brocktone - Montelloje. Padovanojimas Sandarai "Ateities" bendrovės šero reiškia, kad Sandaros skolos už mašinas pasimažina dešimčia doliarų!

Sandarietis Juozas Sadauskas iš Lowell, Mass. rašo:

"Ir aš prisidėdu su \$2.00 "Sandaros" palaikymui. Tegul "Sandara" visuomet eina tokiomis vėžėmis kaip dabar, tai viskas bus gerai ir mūsų organizacijai bus užtikrinta šviesi ateitis. Negana to, kad daugelis pasivadina tautiečiu, mylinčiu savo tėvynę lietuviu, bet reikia tą meilę ir darbais parodyti. Su tikra pagarba,
J. Sadauskas".

J. Sadauskas".

Kaip matome, iš sandariečių laišku pasirodo, jogei mūsų tėvynainių labai nuosirdžiai žiurima į taip reikalingą Sandaros sustiprinimą ir išauklėjimą.

Šios savaitės akos atplaukusios pinigais sudaro:

St. Geguzis	\$10.00
K. J. Semaška	5.00
L. G. Kazunas	7.00
J. Maseliunas	5.00
J. Sadauskas	2.00
Viso	\$29.00

Tautiečiai, atmintime svarbą momento ir ALTS. organo spaustuves reikalingumą. Atmintime ir darodkime ką mes galim.

SO. BOSTON, MASS.

Iš 7-tos ALTS. kp. veikimo.

Ši kuopa savo darbais jau seniai pasižymėjo ir dabar vis prie didesnio veikimo rengiasi. Štai 12 d. rugsėjo kuopos susirinkime tapo apkalbėta rengimosi prie seimo reikalai, kur paaiškėjo, kad komp. M. Petrauskas su dailės mylėtojais jau ruošiasi prie pastatymo "Užburto kunigaikščio" paskutiniame vakare visuotino Sandaros seimo Bostone.

Šiame susirinkime prie 7 kp. prisirašė 2 nauji nariai: J. Lopetinskas ir J. Medžiauskas, o K. Kideravičius persikėlė iš Lowellio kuopos.

Taipgi tapo nutarta įsigyti lietuvių tautišką vėliavą, kad reikalui prisiėjus nereikėtų jieskoti kur pasiskolinti.

M. S. Biekša.

CAMBRIDGE, MASS.

Susirinkimas.

ALT. Sandaros 9 kuopos susirinkimas bus nedėlioje, 29 d. rugsėjo (Sept.) 1 val. p. p., 875 Cambridge st. Malonėkite visi nariai atsilankyti ir savo draugus atsivesti, nes turime svarbių reikalų apsarstyti.

Komitetas.

NEWARK, N. J.

Paaškinimas.

"Sandaros" No. 35, korespondencijoje iš Newarko nevisai teisingai aprašyta ginčas tarpe gerb. V. Ambrozevičiaus ir V. K. Puodžiūno.

Visupirmu, kuomet kilo ginčas, tai jau buvo Sandaros kuopos susirinkimas užsibaigęs, todėl ir tuos ginčus reikia laikyti privatišku pasikalbėjimu.

Taigi gerb. Ambrozevičius visai kitoje prasmėje išsitarė apie Dr. Šliupą, kitus veikėjus ir

Centralj Komitetą. Matyt gerb. "Sandaros" korespondentas klaidingai suprato gerb. Ambrozevičiaus išsitarimą ir todėl įvyko nesupratimas. Todėl reikia tikėtis, kad ateityje toki nesupratimai daugiau neįvyks, ir mūsų gerb. veikėjai santaikoje darbuosis Sandaros gerovei.

Newarko Sandarietis.

Visi į Darbą.

Atsižvelgus į tą mūsų tautinį judėjimą, kokis buvo tarpe Amerikos lietuvių 20 metų atgal pastebėjime, kad šandie mes visgi gana augštai pakilom. Dabar lietuvių daugiau interesuojamasi mokslu, daile ir daugiau susipratusių tautiečių atsiranda, kurie kalba apie meilę tėvynės ir savo darbais tą tėvynės meilę patvirtina.

Tą tautinį pakilimą mums išauklėjo susipratę mūsų tėvynainiai, kurie šandie koncentruoja visas mūsų mokslines, visuomenines ir politines pajiegas prie Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros, kaip prie prakiliausios Amerikos lietuvių politinės ir kultūrinės organizacijos. Ir visiems turintiems tėvynės meilės jausmą ir suprantantiems Lietuvos žmonių ateities reikalus reikia spiesties prie ALT. Sandaros idant iš jos išauklėti milžinišką organizaciją, reiškiančią demokratybės ir mūsų liaudies idėjas.

Visi gerai norais vaduodamiesi stokime į bendrą darbą, o pastatysime namą, kuriame visi sutilpsime ir jausimės kaip vienos tautos žmonės. Auginkime ALTS. organą "Sandarą", kuris turi būti mūsų veikimo vairs!

Gana jau lietuviams svyruoti ir prie visų pusių taikyties: visi demokratai - lietuviai ir lietuviškos stokime į ALTS. ir dirbkime jos idealus gyveniman vykdingami.

Lietuva ir suvarginti mūsų tautos žmonės mums turi stovėti arčiausia prie širdis, taigi ir tiesioginiu keliu eikime prie jų užtarimo, nes tik vienybėje apsieiks mūsų rūpesčių ir mūsų darbų galybė.

Man būtų labai geistina "Sandaroje" matyti apysakėles iš Amerikos netuvių jaunimo gyvenimo ir veikimo. Rašykime, kas tik galime ir gvildenkime mūsų buvio pagerinimo ir politinius Lietuvos ateities reikalus. Neatidėkime ant kelių asmenų, bet dirbkime visi!

J. Žukauskas.

ISTIKIMYBĖS LYGA.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Sept. 25, as required by the act on October 6, 1917.

(Released by the Committee on Public Information).

Kad organizuoti ir geresnę paramą Suvienuyt Valstijų Karės pastangoms suteikus ir kad su įvairiais valdžios departamentais bendradarbiauti, Amerikos lietuvių Istikimybės Lygą formuoja. Tos lygos skyriai bus organizuojami po visas lietuvių kolonijas. Lyga turės susinešimū su valdžios departamentais, karės programo pildymu užsimančiais ir kurie Lygos paramos norėtų.

Praktiškai visose lietuvių kolonijose randasi lietuvių komitetai Karės Taupymo ženkleliams pardavinėti, Laisvės Paskolos kompanijoms, Raudonojo Kryžiaus darbui ir tolygiems patriotiškiems tikslams. Tuh komitetų, kaip Laisvės Paskoloms, yra liglaikiniai, o visi jų neturėjo centralės direktyvos. Amerikos Lietuvių Taryba komitetui Washingtono padedant, visiems lietuvių kariškiams veikimams bus galima direktyvos ir centralizacijos atsiekti.

Tokios organizacijos idėja jau senai pribrendus buvo ir tarp istikimų lietuvių. nuosirdaus pritarimo randa.

Dailininku domai.

DAILĖS ATSTATYMO REIKALU LIETUVOJE.

Dabar daugelis kalba apie Lietuvos atstatymą. Vieni kalba kaip atstatyti žemės ukė, kiti — kaip pramonė užvesti, pirklyba į savo rankas paimti; dar kiti kalba kaip universiteto įsteigime prigelbėti... Kam kas rupi, apie tą tašai ir kalba: vieniems rupi išgriautos šalies atstatymas, kitiems užvedimas pramonės ir pirklybos, dar kitiems kultūros dalykai ir taip toliau. Ir tose srityse reikia dirbti, kurioje naudą kas gali atnešti.

Dailininkams jau parupo dailės atstatymas.

Lietuvių Konservatorijos direktorius Mikas Petrauskas, užinteresuotam dailės likimu bureliui, o ypač įkurimu tuojuo po karės Lietuvoje Operos ir Simfonijos, paaškino:

"Jau Lietuvių tauta yra pribrendus visais atžvilgiais vadintis kultūrine. Pas mus yra jau gana daug šviesuomenės ir podraug pati liaudis nėra tamsiausia. Musų kaimynai — rusai, lenkai, o ir kiti — nėra mūsų pralenkę. Jau mes turime pusėtiną literatūrą mūsų tautos sunų sutvertą ar tai lietuvių arba lenkų, rusų ar kitose kalbose. Kol tie mūsų vaikai galutinai neišsivadėjo savo tėvynės, tol ir Juų darbai, kokiose nei but kalbose parašyti, ir bus mūsų. Micevičius nors rašė lenkų kalboje, bet jis tvėrė lietuviams literatūrą, o ne lenkams. Taip lygiai yra ir su kitais mūsų poe tais, mokslininkais ir t. p. Mes turime taip-gi užtektinai pamokintų vyrų, kurie galėtų, progai ištikus, vesti visus mūsų tautos reikalus su lig modernišiausios formos tvarkos, mes galime savo vyrais aprupinti mokyklas ir universitetą ir kitas įstaigas: Tokio darbo nekulturinga tauta negalės padaryti.

"Jeigu mums ko truksta, tai truksta, svarbiausia, muzikos srityje. Lietuvoje yra keletas muzikų, bet jų mažiau proporcionališkai negu Amerikoje, ir jų permaža, nes jų reikalingumas yra būtinas ir aiškus. Kulturinga tauta negali būti be muzikos; kulturingoje valstybėje negali but miestelio, kuris neturėtų savo orkestros, savo choro ir burelio artistų. Jeigu mes busime šioje srityje biedni, jeigu mes neįsteigsime užtektinai, nors didesnius miestelios chorų, o Vilniuje Operos ir Simfonijos su skyriais Kaune, Šiauliuose, Panevėžyje, Marijampolėje ir k., tai mes vis-gi pasirodytume nors kulturingais, bet šurkščiu jausmų žmonėmis. Kitaip sakant ne pilnai kulturingais.

"O mūsų tauta tokia nėra. Jeigu mes ne pilnai ger-

rus choras galėtume pastatyti ir operas pradžioje savo savistovio gyvenimo, tai vis-gi mes turime kiek galima pasirupinti šią spragą užrazgioti ir, žinoma, ant kiek geriausia. Kaip visur ir prie visko reikia rengtis iš anksto, tai prie muzikos darbo reikia rengtis nemažiau, o gal, visai neperdėdamas pasakysiu, kad daug daugiau. Mat muzikai šale mokslingumo, dar reikalinga ilgų metų praktika ir visai atskiras išsilavinimas.

"Ir kuomet šandien jau rengiama atstatyti universitėtė, kuomet rengiamasi atstatyti kitos mokslo šakos, tai reikia rengtis atstatyti ir muzikos menas. Išties, ne atstatyti, bet teisingiau sakant, pastatyti toji dailės šaka — Opera ir Simfonija.

"Aš visados turėjau nujautimą ir šandien tik jis lyg aiškesnis, ryškesnis, kad Lietuvoje greitoje ateityje reikės mums kurti Opera ir Simfonija. Dar prieš karę klausiausi atydziai ar kas nepradės Lietuvoje, bet niekas nepradėjo tuo dalyku rupintis, net kalbų nekilo. Karei prasidėjus ir jai slenkant prie galo mano pastangos vis daugiau buvo dedamos mobilizavimui čionai Amerikoje pajiegu Operai ir Simfonijai.

"Kiek tai laiko atgal aš rupinaus sutraukti jaunimą prie dailės ir čia jau stengtis juos pralavinti tai į Chorus, tai Operai, tai Simfonijai. Burelis susidaro, kuris panorėjo giliau studijuoti muzikos mokslą, o burelis gana vidutinių muzikų išėjo iš po mano rankų. Vienok jų dalis jau tarnyboje Dėdei Samui, kita dalis iškriko po visą šalį. Ar jie šandien lavinasi toliau muzikoje ar jau užmetė savo pradėtą darbą ir pamiršo išmoktą mokslo dalį — aš nežinau. Vienok norėčiau, kad tie visi mano mokiniai, kurie mylėjo dailės srityje dirbti ir kurie dar myli, vėl išnaujo užsiimtų darbu ir rengtūsi Lietuvon dailės kurti. Nesakau dar, kad visi tiktų Operon ar Simfonijon, bet be juodviejų reikės ir daugiau įvairių muzikos įstaigų, o iš tų žmonių tarpo rasis daug, kurie beabejo turės progą, tik padirbėję, pasiekti Operą ir Simfoniją. Jau mano praktika 10 metų Amerikoje davė patirti, kad čionai yra gabių žmonių ir gabių muzikoje. Ir jeigu mes nebandysime užsiimti muzikoje ir padirbėti, tai ir mes savo gabijų muzikų nerasime. Darbas toje srityje atidaro gabumus."

Ir todėl gerb. kompozitorius toliau savo paaškinime išreiškė norą, kad tėvai jau mažus vaikus leistų lavintis muzikoje, kad tie, ką turi palinkimą pradėtų muziką užsiimti neatidėliodami. Iš

jaunų dienų besilavinant gali lengviau išsivystyti muzikai-dainininkai, todėl tėvams, esą, patartina vaikus ypačiai leisti muzikos mokintis.

Bet svarbu dar ir štai kas. "Kad visi muzikai arba žmonės mokėsi muzikoje ir turį palinkimus ir ateityje jaučia patraukimą dirbti toje srityje, tai kad jie pasistengtų kaip nors spiestis kruvon ir organizuotis. Toki žmonės brangintų daugiau jiems artymą daile ir rupintus surasti kelius ir budus, kaip jau čia pradėti tvert Operą ir Simfoniją Vilniui arba ir visai Lietuvai.

Po šio gerb. Lietuvių Muz. Konserv. direktoriaus, M. Petrausko paaškinimo ir pasitarimo, susirinkimo prieite prie to, kad pirm negu ką veikti, tai kad prie L. M. Konservatorijos įsteigti muzikų - dainininkų registravimą, kuris būtų po priežiura pačio direktoriaus, o vedamas vieno iš jo mokinių.

Toliau nutarta, kad jeigu bus galimybė, tai kad tuojuo sudaryti tam tikrą komitetą iš dailininkų - muzikų ir dainininkų ir pradėti rupintis tuojuo finansų rinkimu Operos ir Simfonijos kurimui.

Pakilus klausimui, ar šį darbą galėtų kas kitas vesti (ne dailininkai), ar reikėtų dailininkams juo rūpintis? Čionai susirinkę, beveik visi lavinasi dailėje, tarė, kad kitiems pavesti šitas darbas todėl neišpultų, kad jiems dailės reikalai bus toliau nuo širdies ir todėl nukentės pats reikalas, vienok tveriant tokią dailininkų organizaciją, reikia atsižvelgti ir į tuos ką palinkę yra tą darbą remti, kad jie visi galėtų prisidėti.

Kas turėtų rūpintis Operos ir Simfonijos reikalais? Po aptarimo padaryta tokis išvedimas:

1) Kad Amerikos Lietuvai lig šiol turi vieną augštą Muzikos įstaigą, tai Lietuvių Muz. Konservatoriją Bostone, kurią veda liuosojeno meno dailininkas Mikas Petrauskas.

2) Kad prie jos minėtos srities dailės draugijos, (chorai, orchestros ir k.) visados gali jungtis su L. M. Konserv. ir todėl kad šiuo reikalu vadovauti priktiktų L. Muzikos Konesrvatorijai ir apie ją, kaip augščiausią muzikos srityje įstaigą ir kitiem spiestis būtų ir parankiau ir garbingiau ir patsai dalykas būtų rimtas ir tvarkingas.

Šitokią nutarimą padarius ir gerb. L. M. K. dir. M. Petrauskas buvo užklaustas. Pasirodžius, kad bus išlaidų šiam dalyko vedimui ir gali atimti daug laiko nuo darbo, tai p. M. Petrauskas sutiko kitiems pažadėjus tame darbe prigelbėti. Pasizadėjo padirbėti prie organizavimo to darbo: K. Norkus, R. Mazara, J. Andrijauskas, J. Velička, J. Strimaitis

Lig tiek dalykus aptarę nutarė tuojau atsisaukti į visus Amerikoje esančius muzikos mylėtojus ir juos paraginti užsiregistruoti prie Lietuvos Muzikos Konservatorijos, 769 E. Broadway, So. Boston, Mass.

Vėliau dalykams besivykdanant pranešime daugiau.

Organiz. Komitetas:

K. Norkus, R. Mizara, J. Velička, J. Andrijauskas ir J. Strimaitis.

ATSISAUKIMAS Į MUZIKOS MYLĖTOJUS.

Jau atėjo laikas, kad ir mes, dailininkai, turime tarti savo žodį, ką mes duosime arba ką mes žadame duoti atsistatėnčiai iš po griuvėsių Lietuvai savo Tėvynei. Mes turime tarties apie tai, turime bendrai visi sujungę savo pajėgas, savo mokslą ir savo išgales pirkti, išnaujo patapusiai Neprigulminga ir Laisva mūsų tėvynei, dailininkams pritaikant kačnią dovaną. Musų mokslininkai, profesoriai, taria savo dovaną suteikti universitetą, augstą mokslo mums, dailininkams, pritiktų taipgi ką nors suteikti musų širdžiai artimo ir Lietuvos liaudžiai naudingo. O tokia dovana nuo dailininkų pritiktų, kaip pajėgoms taip finansais maždaug aprūpinta Opera ir Simfonija.

Šiuom laiku mes tik atisaukiame į visus dailininkus-muzikus ir dainininkus, kurie ištikro mano toje srityje dirbti ir toliau, tuojau ir visai netrukdam laiką, užsiregistruoti prie Lietuvos Muzikos Konservatorijos. Visi muzikai ir dainininkai registruokitės ir savo laiškuose atsakykite į šiuos klausimus:

1. Kokį instrumentą naudojot?
2. Vieną ar daugiau instrumentų gali naudoti ir kokius?
3. Kurį instrumentą žinot geriausiai?
4. Ar dainavimui turi laivintą balsą?
5. Kokiai balsas, aukštas, ar žemas.
6. Kokia balso varsa, — šurkštus ar minkštus?
7. Ar didelis balsas?
8. Ar platus balso diapazonas, — t. y. kiek turi balse oktavų?
9. Ar esate baigę muzikos mokyklą?
10. Koks tos mokyklos programos?
11. Mokyklos vardas ir vieta?
12. Kokį ėmėte specialią dalyką?
13. Kiek metų mokinotės muzikos ar dainavimo?
14. Ar daug mokinotės muzikos teorijos ir iki kuriam skyriui priėjote?
15. Pas ką mokinais? Jeigu ne mokykloj, tai kas buvo jusų mokytojami, — vargonininkas, šiaip liuosas mokytojas ar koks savamokslis mokino?
16. Ar prigulite prie choro?
17. Ar prigulite prie orkestrų — kokio?

chestros (beno) ir kokios?

19. Ar norėtumet lavintis?

20. Kokis jusų užsiėmimas?

20. Ar sutiktumet apie savo darbą ir vietą delei muzikos?

20. Ar turit medžiagine išgale lavintis?

23. Ar sutiktumet keliauti Lietuvon ir darbuoties muzikos srityje, jeigu butumet kviestas?

24. Ar vedęs? ar vedusi? Vardas ir pavardė

Pilnas antrašas.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Paskutinis Rusijos Monarchas.

Parašė K. Norkus-Narkevičius.

(Tęsa).

Eikime prie taktų ir mes pamatysime, kad nė vienas šalis nepenėjo tokios turtuolių genkes, kokią kad turėjo ant savo pečių suskurdintos Rusijos gyventojai. Žinant tai mums bus aišku, kad Rusija yra viena iš turtingiausių pasaulio valstybių ir kad jos liaudį materialiai skurde laukė ta pati caro valdžia, kuri persekiojo jėščkančius apšvietos žmones.

Pirmiausia imkime dalyką apie gyvenusių tolimuose Rytuose caro pakalikus — pirklius ir generolus, — kurie bepuotaudami, ir neva pirklyba su japonais užsiimdami, kartą begirtuokliaudami susivaidino su savo kostumieriais - japonais, o kuomet japonai juos įželdė, caro bernai pasiskundė savo "vsemoguščemu" (visagalinčiam), kuris juos užtardamas 1904 m. apskelbė japonams karę.

Bet cariškas paskelbimas buvo taip durmas ir nepateisinamas, kad jis Rusijai atsiėjo daugybės bilionų rublių, žuvo daugybė karių, neteko didelių plotų žemės, ir Rusijos žmonės priversti buvo užmokėti Japonijai didelę kontribuciją. Carui ir tiems generolams, — pirkliams nuo tos karės galvos neskauda, nes visus jos vargus ir aukas gyvybėmis pakėlė ant savo pečių biedni žmonės ir jų našlės su siratomis, o caras su generolais Kuropatkinu, Liveničium ir kitais tik karžygiškumo kryžiais apsisitraigė už tą panieką, kokią 1904-1905 metų Rusų - Japonų karė atnešė Rusijai. Tai traginga ironija!

Bet štai mažiukė litanija paskutinio Rusijos monarcho nuopelnų: Caras Nikolajus antrasai įvedė šnapsos monopoliją Rusijon ir plėšė ir svaigino savo pavaldinius.

Jis su savo parsiidavusiais ministrais ir generolais pražudė Rusijos armiją, kariujančią prieš Vokietijos kaizerizmą.

Jis savo žiaurumo išmėginimui Maskvoje ant Chadynkos išžudė apie 6,000 nekaltų žmonių.

Jis 1905-1906 metuos užgrudo kalėjimus ir Sibirą kovotojais už žmonių laisvę.

Jis visą savo viešpatavimo laiką su žandarų pagalba rinko žmonių draugus inteligentus, atimdavo juos nuo motinų arba nuo pačių, šaudydavo, kardavo arba bastilijose kankindavo.

Jis išauklėjo juodašimčių vakchanaliją Rusijoje.

Jis lupo nuo valstiečių padotkus ir savo kliką penėjo.

Jis ant pajuokos pastatė Rusiją prieš visą pasaulį su

savo draugu - arkliavagių Rasputinu, kurį laikė vyriausiu savo patarėju.

Neužsimoka gailėtis Nikolajaus Romanovo. Jis nėra vertas nė vieno jo tarnais nužudyto žmogaus. Dabar prisieina gailėtis tik kovotojų už laisvę, kurie per ilgą ir sunkią kovą, pradedant nuo spalininkų (oktiabristų) ir baigiant aukomis 14-tos dienos kovo 1917 metų, nuvertė tą žiaurų kraugerį.

Rusijos revoliucionierių veikimas tai buvo kova, sunki prispaustų žmonių kova prieš kraugerį carą ir jo kliką. Tokios revoliucijos kovo netur but širdingumo, nes galimas dalykas, kad ateityje da bus revoliucijos aukų. Kuo daugiau laisvės žmonės iš monarchų iškovoją, tuo daugiau aukų žmonės padeda, toks jau likimas visų pasiliuosuojančių tautų.

Kol paskutinio Rusijos monarcho galybė tapo galutinai panaikinta ir buvusių jo pavaldinių nuo jo "globos" apsaugoti — žuvo daug rusų, lietuvių, žydų, latvių, lenkų, armenų ir kitų carizmui pavergtų tautų žmonių, bet šandie reikia prie to siekti, kad kiekvienos tautos žmonės turėtų galę patys spręsti apie savo likimą, ir kad nė rusiški, nė vokiški, nė lietuviški, nė kitoki carai ant žmonių sprando nesėdėtų.

Šandie ir pravoslavų bažnyčiose žmonės negieda "Bože carič chranī". O ši permaina taip staigai įvyko, kaip tik žiaurus galingas patvaldys nuo kruvino sosto nukrito.

Atsiminus vien 1905 metų pradžioje caro budeliais pralietą žmonių kraują jau negalima gailėtis nė caro nė jo budelių, kurie šandie visur slapstosi ir savo dieneles apgailestauja bei visose pasaulio pakampėse juodašimčius prieš atsipeikėjančią demokratiją mobiliuoja.

Pradžioje 1905 metų caras atsižymėjo "Raudonąja savaite" kuomet jis prisakė savo vergams išžudyti susirinkusią prie jo palocėjų miniją. Ten tapo išžudyta keli tukstančiai nekaltų žmonių.

1905 metais caras malšindamas liuosybės trokštančią liaudį paskelbė baudimo ekspedicijas visoje imperijoje. Tuomet budeliai korė žmones šimtais ir tukstančiais Rusijon ir Lietuvoj. Maskvoje "učastkuose" voliojosi desėtkai revoliucionierių lavonų su nupjautomis galvomis. Ir caras Nikolajus antrasai buvo vyriausis tų žiaurybių apaštalas.

Kuomet Minske cariškas žandaras gatvėje nušovė advokatą Entisą, tuomet žandaras buvo patrauktas į teismą, bet gubernatorių Kurlovas susinešė su caru ir areštuotasai žandaras, vieton nubaudimo, tapo perkeltas į Maskvą kaipo "akolodočnyj nadzivatel".

1906 metais caras Nikolajus antrasai prisakė visuose Rusijos kalėjimuose pastatyti katorgos režimą. Visus politiškus priešus prisakė maryt, šaudyt ir kart be pasigailėjimo. Garsus yra Kalvarijos kalėjimas, bet tokių yra daugybė. Gi panašus į garsiąją "Petropavlovką" kalėjimas yra Rygoje, kur politiškus priešus caro bernai inkvizicijos priemonėmis kankino. Ekaterinoslavo kalėjime buvo labai madoje rykštės ir kiekvieną naujoką ten pirmiausia jomis sukopodavo ir pusgyviais nunešdavo į karcerį.

Viešpataujant carui visi jo pavaldiniai dejavo, o caras su savo šiaika kvatojo iš kruvinų savo pavaldinių asarų.

Valdininkai suko ir vogė nuo žmonių kiek jiems patiko. Nuo mokslo varguolių vaikus draudė. Valdžia ypač persekiojo šiame atvėjyje žydus, ukrainiečius ir lietuvius. Carui viešpataujant nuo mokslo žmonės buvo draudžiami. Rusijos gamtos turtus eksploatuoti nedavė, bet arba pats užgrobęs laikė arba čėdijo vokiečiams, pagal kurių norą ir politiškos Rusijoje permainos įvykdavo.

Visą caro viešpatavimo laiką vienos arba kitos Rusijos dalies žmonės badavo.

Cholera ir kitokia epidemija nėbuvo tinkamai malšinama.

Vyriausio caro intendantai buvo formališki vagys. Laivus ir tvirtoves statydami suvogdavo daugybės pinigų ir tuomi šalį alindavo.

Vyriausiam Rusijos karės štabe svarbiausias roles lošė toki šalies pardavikai, kaip Miasojedovas, Sucholnovas, Nekrasovas, Reinenkampfas ir kiti.

Žmonių švietimo reikalais rupinties buvo pavesta tokiems besažiniams, kaip Kasso ir Deljanov.

Visa rimtoji inteligentija, visi pavergtos žmonijos užtarėjai buvo kariami, šaudomi, į katorgą siunčiami, o visas šalies valdymas buvo pavestas nedoriausiems latrams, kurie drauge su caru ar jo svita lėbavo, kurie per girtybę ir begalines puotas neturėdavo laiko nė pamanyti apie savo pavaldinių vargą, o tik išgirdę baduolių ir išnaudojamų žmonių šaukimą paliepdavo savo žandarams juos sukisti į kalė-

jimus arba pasiųsdavo skadroneus kariuomenės, kad išbadėjusius "maištininkus" kulkomis pavaisinti.

Daugiau išsilavinusi Rusijos liaudis gėdijosi išsigimėlio-caro ir po ilgos ir sunkios kovos ji padarė galą tai vakchanalijai.

Neaprubėžiujotąja savo žiaurybe caras liejo savo pavaldinių nekaltą kraują nuo Peterburgo iki Tifliso, nuo Vilniaus iki Vladivostoko, nuo Rygos iki Berdicėvui, nuo Varšavos iki Archan-gelskui.

Jis budamas degenartyvis niekšas kankino apie 180 milijonų savo pavaldinių ir tik dabar tą gėdą patys pavaldiniai nušlavė nuo žemės kamuolio.

Vadinamoji imperatoriškoji augštenybė, o faktiškai tai darantys visai Rusijai gėdą asmui, tai didžiausia gėda pasaulio, tai viešas iš didžiausių pasaulio kriminalistų — tas žiaurusai Romanovas sutiko bausmę už savo prasikaltimus ties Ekaterinburgu, ant rubėžiaus Azijos ir Europos.

Jo jau nėra ir jo kraugeriškos šaikos galybė jau sutriuškinta. Bet kol mes ta pome pergalėtojai kovoje, daug geležinių pančių ant musų brolių kojų ir rankų nudilo, daug kazokiškų nagaikų į musų kunus tapo suplušota, daug kraujo pralėta ir daug gyvybių padėta.

Taigi mums lietuviams, ilgai buvusiems to nedorėlio vergijoje, dabar yra proga žinoti kas jis buvo, ką jis mums davė ir ką nuo musų išplėsdavo.

Laiškas iš Rusijos.

Advokatas Gabrys Liutkevičius iš Petrogrado rašo kompozitoriui M. Petrauskui:

Mielas Mikučiau! Aš vis dar tikėjau, kad Tave čionai Rusijoje pamatysiu. Iš laikraščių patyriau, kad tu esi nutaręs Rusijon tuomlaiku nevažiuoti.

Gerai padariai, nes dabar būtų tau sunku čionai gyventi. Mes jau apsipratome su tuo gyvenimu, kuris eina nepaprastai greitai, įnešdamas kasdiena vis ką nors naujo, nepaprasto. Štai ir dabar miestas visais sujūdes, nes vokiečiai arti Pskovo...

Vieni džiaugiasi, išsižioję laikia tų nepaprastų svečių, n tikisi su jų pagelba sau turt gražinti, — kiti vėl ginkluoja ir, matomai, be mušio neįeis svečių į miestą. Truputį panašus momentas į Kerenskio avantiurą, bet toli didesnis sujudimas. O karą baigti reikia — faktiškai jis jau baigtas. — Kraštas baisiai nuvargęs — kareiviai net ton pusėn nenori žiūrėti, kur ginklai stovi, tik vieni darbininkai pilni užsidegimo, bet jų skaičius mažinasi, nes dauguma fabrikų uždaroma. Aš jaučiuosi neblogoi — upas geras, nežiurint kad sunku gyventi...

Bet po audros turi būti geresnis žmonijos gyvenimas, taigi vardas to apsimoka gyventi ir vargti.

Jusų broliui Kripui labai sekasi — vienas iš populiariausių dabar Marynkos solistų.

Gal Lietuvoje pasimatysime. Bučiuoju.

Adv. Gabrys Liutkevičius.

"SANDARA"

Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros organas.

Metams kainuoja (Amerikoje) \$2.00
" (Užsieniuose) \$2.50
Favienis numeris 4c.
Agentams duodama už platinimą rabatas.

"THE LEAGUE"

The organ of the Lithuanian National League of America.
Yearly Subscription:

In the United States \$2.00
Six months \$1.00
To Foreign Countries \$2.50
Kreipiantės rašykite:

"Sandara"

366 W. Broadway, So. Boston, Mass.
Atsiunčiamieji Redakcijai rankra-

ščiai turi būti su autoriaus parašu ir antrašu. Rankraščius Redakcija taisy ir trumpina sulig savo nuožiūra. Netinkantieji spaudai smulkesnieji raštai (korespondencijos, eilės ir t. p.) naikinami ir autoriams negražinami.

"SANDARA"

366 Broadway
So. Boston, Mass.

Apžvalga.

RAŠO APIE LIETUVIŲ
ARMIJOS ORGANIZAVIMĄ.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Sept. 25, as required by the act on October 6, 1917.

Bostono "Post" rugsėjo 24 d. rašo:

"Lietuviai planuoja organizuoti armiją. Planai lietuvių armijos organizavimo Amerikoje, po Amerikos direktyva, tapo suformuluoti rugsėjo 23 d. New Yorke lietuvių mitinge, kuriame pirmininkavo Dr. J. Šliupas iš Washingtono. Dr. J. Šliupas yra narys Centralio Amerikos Lietuvių Komiteto. Išreikštas pageidavimas, kad ši armija būtų pasiūsta į Murmanską arba į Vladivostoką, kad pagelbėti išvyti vokiečius iš Lietuvos ir įsteigti savystovę respubliką."

BOLŠEVIKAI TIKROJE
ŠVIESOJE.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Sept. 25, as required by the act on October 6, 1917.

Spaudoje pasirodė visa eilė dokumentų, aiškiai parodančių, kaip bolševikų vadovai pardavinėjo Rusiją vokiečiams ir akyvaizdoje to aiškiau bus suprantama visoki įvykiai toje šalyje. Tas priparodo, kad nuvertimas Kerenskio valdžios tai visai nebuvo tolesnė taša revoliucijos, bet tikrai kontr-revoliucija (revoliucija priešai revoliuciją), surengta Vokietijoje ir įvykdinta Vokietijos nusamdytų įrankių vedamų Lenino ir Trockio. Tas aiškiai parodo, jogei ši kontr-revoliucija jokių žvilgsniu nebuvo socialistiška; ištikrųjų tai buvo tikrai pardavimas socializmo ir dirbančiųjų luomų taip pat, kaip ir visos šalies. Pasirodo, jog bolševikų vadovai, tai nėra vokiečių šalininkai, bet Vokietijos samdomais kalpais visokiems jos siekiams, pradendant nuo įvedimo betvarkės kariuomenėje ir jos pakrikdymo ir nuo išvogimo iš Maskolijos archyvų dokumentų, kuriuos Vokietijai rupėjo dagauti, kad

pėdsakų jos kaltės neliktų, baigiant samdymu užmušę, kur tas Vokietijai buvo naudinga. Jie yra apmokami tarnai, pildantieji norą savo vokiškų samdytojų, kaip mažuos taip ir didelios reikaluose. Jie noriai ir tuojuos atlikdavo kokį nors darbelį, reikalaujant kokiam nors vokiškam oficeriui, taip-pat kaip kad sutramdyt šalies stiprumą, paliepiant tą Vokietijos Generaliam Štabui. Niekur nematysi, kad kokis nors vokiškas aficieras, paliepes ką nors Leninui ar Trockiui, butų sutikęs kokį nors pasipriešinimą, ar turėjęs kokias sunkenybes, kad savo reikalavimus pervezdinti; priešingai, susirašinėjimai parodo, kad aplamai viskas bus pildoma grynai sulyg to, kaip bolševikų vadovai yra vokiečių tarnyston įstoje.

Dokumentas No. 2, tai yra vokiško aficiero, vardu Baner, išdidžiu tonu pabarimas Leninui, kad jis buvo taip neatsargus ir nepasiskubino tuojuo sunaikinti tulą dokumentą, kuris galėjo parodyti Vokietiją kaltesant. Dokumentas No. 3 tai yra bolševikų nuolankus raportas, kad jie paklusniai išpildė Vokietijos Generalio štabo paliepiamus — "sulyg nurodymų atstovo Vokietijos Generalio štabo Petrograde". Vienu pasirašiusių jų po šiuom pasibjaurėtinu raportu yra Joffe, dabartinis bolševikų ambasadorius Berlyne, o kuris buvo vadovu Rusijos pasiuntinių Lietuviškoj Brastoje, ir tas parodo, į kokias rankas tos nelaimingos šalies likimas yra patekęs.

Gi dokumentai, kuriuos Vokietija paliepė savo samdininkams išvogti ir jai perduoti, siekė taip toli atgal, kaip birželio mėnesis 1914 metuos ir priparodė, kad jau tada, kiek savaičių pirmu nužudymo Austrijos sosto i pėdinio, kas butent davęs progą dabartinei karei, Vokietija rengėsi į karę. Viens tų dokumentų paliepia persiust paliepiamą "visiems naikinimo agentams" Kanadoje ir Suvienytose Valstijose ir paliepia surengti "eksplozijas ant laivų, plaukiančių į priešų šalis" ir visas kitas baisenybes, kurių tiek daug nuo to laiko įvyko Amerikos įvairiose dalyse. Vokietija nenorėjo kad kur nors archyvuose rastųsi, ją taip apkaltinantieji dokumentai, tai ji paliepė savo bolševikiškiems tarnams išvogti juos ir perduoti jai ir Joffe su savo sandraugais nuolankiai tą išpildė, kaip jie sako — "su Liaudies Komisarų Tarybos pritarimu, kas, žinoma, reiškia Lenina ir Trockį.

Šitie priparodymai nuolankumo bolševikų ir jų noringumo išpildyti kad ir menkiausius purvinus darbelius savo samdytojams, tai yra labjausiai nustebinantis dalykas daugybėje tų šlykštumų, kokius Suvieny-

tų Valstijų valdžia aikštėn ištraukė. Čia, žinoma, reikia domą atkreipti į visą tą blogą, kurį jie toje tarnystėje yra atlikę. Sulyg dokumento No. 5, jie formalę sutartį su vokiečiais padarė "Liepos mėnesyje", praeitų metų. Iš to paties dokumento pasirodo, kad vokiečių aficieriai, paskirti į Petrogradą ir bolševikų kariški vadovai yra "padarę sutartį, kokių budu išvien vienieis su kitais veikti". Ši pastaroji sutartis buvo padaryta spalio mėnesyje, "Veikti išvien!" Veikti išvien kariškuose reikaluose prie to tarp Vokietijos imperialistų ir butent Rusijos proletarų! Tai buvo spalio mėnesyje; jau lapkričio mėnesyje jų, "veikimas iš vien" parodė vaisius, nugriaujant Kerenskio valdžią. Kontr-revoliucija buvo įvykdinta.

Tas pat "proletarijatas", kuriam jie skelbėsi tarnaują, tapo parduotas: tik skaitykite tuos šurkščius jų vokiškų darbdavių pabarimus, kad jie turį labjau daboti ir nedaleisti socialistiškai agitacijai platintis tarp Vokietijos kareivių. Jie pardavė pačių Sovietų Tarybą, į kurią renkant Vokietija slaptai peržiūrėjo kandidatus ir pranešė, kurie jon turi įeiti; skaitykite Vokietijos slaptąjį paliepiamą pakeisti tulus jų Pildančiojo Komiteto narius kitais, kurie buvo vokiečių parinkti ir kad tas buvo "Vokietijos Generaliam Štabui liepiant". Ar pasaulis yra matęs kada nors išdavikus panašius šitiems? Yra buvę pardavikų, kurie pardavė savo šalį, — ir šitie yra tokiais; yra buvę pardavikų, kurie pardavė luomą, — ir šitie yra tokiais; yra buvę pardavikų, kurie pardavė savo partiją, — ir šitie yra tokiais; bet kur ir kada pasaulis yra matęs tų visų trijų rušių pardavikus susiliejant tose pačiose ypatose?

Ir del ko jie pardavė Rusiją, kurios bent iš vardo jie skaitėsi piliečiais? Gal del socialistiškų principų į kuriuos jie skelbėsi tikį, ar gal del dirbančiųjų luomų, kurių labai jie skelbėsi dirbą? Ne, del pinigų; jiems pinigai buvo mokami iš pat pradžios, mokami po to, kaip jie nugriovė Kerenskio valdžią ir mokama dabar per Vokietijos Ciesorystės Banką. Nuo pirmos savaitės lapkričio mėnesyje, 1917 m. Rusijoje yra tikrai Vokietijos valdžia; valdžia, kurios kiekvienas veikimas, iki mažiausiam, — net iki nuvogimui popierų Italijos ambasadoriaus, kada tas kraustėsi, — tai vis buvo vedama Vokietijos kariškos valdžios. Čia kyla aštrus klausimas, ar nužudymas Anglijos konsulo Petrograde, kapitono Crombie, suėmimas Francijos ir Britanijos konsulų kituose miestuose, bandymas nugalabinti Suv. Valst. konsulį Lvekhart, ar tik nebuvo specia-

liai palieptas iš Berlyno? Žinoma, kad viskas, kas tik iki šiam laikui įvyko, yra paliepta iš tenai, apart tų paliepiamų, kuriuos davė ant vietos kokis nors vokiškas majoras ar kapitonas, kadangi nėra nieko keistesnio tuose dokumentuose, kaip tas faktas, kad Leninui ir Trockiui gana tankiai yra duodami paliepiamai ir pabarimai už per daug lėtą pildymą jų privalumų yra suteikiami visai menkų vokiškų valdininkų. Kad paliepiamai ir pabarimai bent nuo jiems lygių butų paėję ir Jeigu teisingai butų galima pasakyti, kad bolševikai valdė Rusiją kaip Vokietijos Vice-karaliai, tai dar šiek tiek kilčiau šita latrustė atrodytų, bet kada jie valdo ją tikrai kaip Vokietijos kalpai-lekojai, jie tuomi, šlykščiau atrodo.

(Iš "New York Times").

KOVOJE INGYSI SAVO
TIESAS.

"Kovoje ingysi savo tiesas" — tai lozungas išrašytas ant vienos revoliucijinės partijos vėliavų. Tik tas turi tiesas, kuris kovoja. Šitas šauksmas yra giliai teisingas. Jis pritaikomas ne tik tai kuriai nors partijai, ir net netik visai žmonijai, bet ir kiekvienam gyviui. Kas tik gyvas — visi kovoja. Kova tai gyvenimas. Kovoja partijos už valdžią, kovoja žmonių klesos, kovoja žmonės už buvį su gamta, kovoja gyvunai už vietą, kovoja augalai už saulės šviesą. Kur nėra kovos, ten viešpatauja tyrai ir mirtis. Kova — tai tikrasis gyvenimas.

Kalbant apie žmones reikia pasakyti kad ir tie, kurie kovoja, jie netik nesilpsta del tos kovos, bet vis stiprėja. Stiprūs praščiokai žmonės, kurie kasdien kovoja už buvį, už kashį duonos. Bet užtai pusta visokiose negalėse, pasileidime visoki turtuoliai, kuriems visiškai nerupi kova už buvį.

Lygiai tas pats yra ir su tautomis. Tos tautos, nežiurint ar jos didelės ar mažos, jei jos tik kovoja už savo tiesas, jos yra laisvos, galingomis. Gi tos tautos, kurios vengia kovos, jos liekasi pavergtomis. Šiandien dar tokis kultūrinis žmonių stovis, kad arba kovok ir kovoje ingyk ir palaikyk savo laisvę, arba vergauk ir vergijoje žuk. Kova veda prie laisvės, atsiskyrimas ar pabėgimas iš muršio lauko veda prie išsigimimo tautos.

Ši karė prasidėjo labai daug ir delto, kad Vokietija išskaitliavo, jog Francija jau išsigemanti šalis, kad ji atsisakys nuo kovos, nes nebus kam kovoti. Vokiečiai buvo išskaitliavę, kad francuzai jau buk buvo ant tiek ištvirkę, ant tiek sumiescionėję, kad kiekvienas gelbės tikrai savo kailį, ir jie lengvai viską užims. Užtai vokiečiai ir metės pir-

miausiai ant francuzų.

Bet pasirodė, kad Francuzų tauta ne išsigemanti, prasidėjus karei francuzai kaip vienas stoji kovon ir jau šiandien jie netik atsilaiko, bet pergaletojais yra. ir čia visas mąstantis pasaulis mato, kad Francija šioje kareje atsigima. Vokiečiai mato savo apsirikimą ir kaizeris jau viešai užreikė, kad jau vokiečiai tik ginasi.

Bet taip yra ne tik tai su viena Francija. Kiekviena tauta, kuri kovoja už savo teises atsigema, nes kitaip ir buti negali. Kova parodo, kad tautoje yra gyvybė yra pajega. Kuri gi tauta nekovoja, tai parodo, kad ji išsigemanti, mirštant. Tokia mirštančia tauta visi nori pasinaudoti, visi ją trempia po kojomis, jos turtais dalinasi. Lygiai taip buvo su tauta, kaip buvo su mirštančiu žmogumi. Dar žmogus tik sunkiai apsirgo, o kaimynai ir pavaldiniai jau derasi apie jo palaikius.

Jei prisiziūrėti istorijon tai mes lygiai tą pati matome. Tos tautos, kurios kovoja ir kovoja, jos išaugo, jos liuosos. Kurios vengė kovos, tos pavergtos merdena. Tas pats atsitiko ir su Lietuva, po garbingos praeities Keistučio, Vytauto ir Gedemino laikų, lietuviai pradėjo vengti kovos už savo tiesas, pradėjo persiimti svetima lenkiška kultūra, jie likosi pavergti ir jų vardas beveik likosi išbrauktas iš pasaulio tautų surašo. Ir tas atsitiko delto, kad lietuviai ant istoriškos valandėlės nustojo kovoti, o bandė dengtis svetima lenkiška skraiste, kuri juos ką tik visiškai neužtroškino. Jei butų lietuviai ir po Gedemino laikų taippat kovoję už savo teises, kaip ir prieš tai, šiandien Lietuva butų viena iš didžiųjų Europos valstybių. Apstojimas kovoti prazudė lietuvius.

Bet dabar Lietuva atgimsta. Jau nuo 40—50 metų Lietuva paskelbė kovą iš vienos pusės slavams, iš kitos germanams. Ta kova per penkesdešimts metų buvo aštri, baisi. Musų pati šviesiausia ir labjausiai susipratusi dalis kovojo kultūriškai, knygomis, laikraščiais, susirinkimais, mokyklomis. Tais kovotojais budavo prikimšti rusiškai kalėjimais, lietuviai buvo išsiunčiami į gilumą Rusijos ir į Siberiją. Šimtai susipratusių ir apšviestų lietuvių kovojo, kankinosi ir daug pirm laiko padėjo gyvastį.

Kilo pasaulinė karė. Susikovė dvi milžiniškos pajegos, kurios rodėsi visiškai išnaikys Lietuvą. Jau daugiau kaip keturi metai tęsiasi ta kova ir lietuviai netik neišnyko, bet šiandien jau stovi prie visiškos nepriklausybės slenkščio. Vokietija tą permatė ir pripažino, nors dar Lietuvą pririšo prie savęs priverstinų su-

tarčių pančiais. Tiek jau likosi iškovota. Bet ar viskas?

Ne! Ir dar kartą ne! Vokiečiai pripažino "laisvę" Didžiajai Lietuvai, o kur Mažoji? Kur Gumbinė, Tilžė ir kiti miestai mūsų Mažosios Lietuvos. Jei mes tik kovosime gausime ir ją. Mes nenorime nei vienos pėdos vokiškos žemės, bet mes reikalaujame kad kiekviena pėda žemės butų mums sugražinta, kurią užgrobė vokiečiai apie 110 metų atgal. Ir tol mes nepadėsime ginklu, kol tas nebus mums sugražinta. Kovoje mes ingysime savo tiesas.

Bet iki šiol kovojo tik tai susipratusi, apsišvietusi visuomenės dalis. Dabar jau ateina laikas, kad privalo stoti kovotojų eilėna kiekvienas lietuvis. Dabar jau pradedama organizuoti lietuviška armija ir kiekvienas lietuvis galintis nešioti ginklus privalo stoti jon, kad iškariavus teises. Reikia pasiaukavimo, reikia pasišventimo, be aukų ir kovos nieko negalima ingyti. Tai pamatinė teisybė.

Jei nekovosime, jei kiekvienas branginsime tikrai savo kailį, o ne augštesnius ir bragesnius už kailį idealus, tai mes nebusime vertesni jokios laisvės. Prisiartino kovos valanda, kurioje ingysime tą, ko mes geidžiame ir ko verti esame.

P. N.—us.

SLA. IR PRIE SROVIŲ BĖN-
DRADRABIAVIMO
KLAUSIMO.

Dar prieš seimą ir po seimo musų laikraščiuose (socialistų ir tautininkų) tilpo gana daug straipsnių, kuriuose vieni ir kiti daro išvadžiojimus, kam organizacija turi prigulėti (kuriai partijai) ir kas joje vadovauti ir keno ji reikalais turi rupintis.

Mes dar prieš seimą pasisakėme, kaip mes elgsimės seime arba turėtume elgtis. Priešseiminėje vakarienėje taipgi p. J. Strimaitis pakartojo ir pirmine savo ir socialistų srovės žmonėms, kaip butų naudinga pasielgti seime, ir išeitų ant gero organizacijai. To laikėsi sandariečiai ir seime. Taigi dabar, mes dar kartą pakartosime, kaip mes žiurime į SLA. ir kaip laikysimės prie jo.

SLA. yra lietuvių kultūrinė ir apsaugos ir apdraudos organizacija. Ji yra taipgi lietuvių darbo žmonių organizacija, nes ji iš jų yra šiandien sudaryta. Bet SLA. budama daugiau ekonomine lietuvių organizacija ir nesikiša visai į politikinius narių reikalus, todėl ji yra bepartvyvė. Bet jos bepartvyviškumas nėra be tendencijų. SLA. vadovauja demokratai žmonės, ją augina ir plėtoja demokratai ir socialistai — kairūs musų tautos gavalas. Jiems visai priešingai elgiasi trečioji srovė — klerikalų, kuri, beabejo, turėdama savo SLR-K.-A. neprisidės prie musų kultūrinės ir apdraudos organizacijos ir todėl jos aiškios progresyvės spalvos neatlieš, tai musų organizacija kaip buvo taip ir tebyra lietuvių progresyvių darbo žmonių organizacija.

Ir štai, iš to, kas augščiau pasakytą, mes galime padaryti gana aiškų apspendimą.

SLA. yra lietuvių progresyvių darbo žmonių bepartvyvė, kultūrinė, apdraudos ir apsaugos organizacija.

Vargu kas nesutiks su šiuo mūsų apsprendimu.

Tuomi, rodos, ir vadovavimo klausimas gana aiškiai turėtų išsirišti, kad SLA. turi vadovauti taipgi progresyviai žmonės. Bet mes stovėsime ir prie to, kad vadovavimas nekliūtų visiškai į rankas siaurų partijinių pažūrų žmonių, kurie visos organizacijos ir kitos srovės žmonių pastangas ir darbo vaisius užurpuotų savos srovės naudai. Kitaip sakant, mes stengsimės dirbdami su bi kurių srove, taip lygiai ją guodoti, kaip ir save, jos įsitikinimus principalius neįžeisti. Ir, mes tikime, kad prie tokių sąlygų tik-tai vienybė galima ir bendradarbiavimas srovių tuomet tik ant naudos siekiamis išeitų. Ir tam reikalinga žmonės tik artymiesni principuose. Panašiam dviejų srovių bendradarbiavimui sąlygos yra geros SLA. organizacijoje, tik reikėtų tvirtesnę garbės užtikrinimą gauti nuo savo bendrų socialistų, kad ir jie panašiai elgsis. Prie tokio veikimo, kad ir mažumoje dalyvaujant atstovų kurios srovės seimuose, vistiek turėtų atsižvelgti į tai, kad nepraėtų tarimai ar pinigų skyrimai su nuoskauda kitai bendradarbiai srovei. Tik taip elgiantės busime išmintingais ir naudingą darbą dirbsime.

Vienok viename dalyke nenorime nei patį apsigauti, nei savo bendrus apgauti, nes iš to apgavimo ar apsigavimo naudos nebutų. Tai yra, kad narių tarpe srovinis judėjimas yra paliekamas visai huosui, nes jokie apbrėžiamai butų bevaisiai. Ir todėl, kad didesnę įtakmę organizacijoje srovė turėtų ir jos artymiesni žmonės butų referendumu išrinkti, tai turėtų arba organizacijoje pasižymėti geru ir bešališku savo reikalais rūpinimusi, arba savo įtaką išauginti nariuose bedirbant. Bet abi partijos turi vengti statyti partizanų į C. Vald. tuo tikslu, kad organizacijoje vadovavus: turi atsižūrėti tik į labai organizacijos ir išrinkti žmones, kurie naudą nešų organizacijai. Tuomet nesvarbu ir kurios srovės žmonės bus valdyboje.

Situo tikslu mes "Sandaroje" kalbėdami apie balsavimo paskemes ir seimą, raginame sandariečius savo įtaką darbu organizacijai palaikyti. Jeigu kas yra užtarnauta, uždirbta ir teisingu būdu (o mes tokiu tik ir raginame sandariečius dirbti), tam niekas neturi pavydėti ir už tai ant jo rugoti.

Mes tą patariame ir socialistams padaryti. Ir ta "konkurencija" yra tik užsitarnavimu. Bet veikimas turėtų būti lygiai varomas abiejose pusėse: spaudoje ir gyvu darbu.

Mat yra kalbų, kad atsiranda ir tokių guduolių, kurie svetimu darbu nori gyvuoti. Tokis elgimasis taipgi vienybei kenktų. Ir kad mes neapsigautume ir kad socialistus neapgautume; tai ir norėtume, kad prie bendro darbo visi bendrai dirbtume organizacijoje.

Lieka užymėti dar viena mintis. SLA., kaip lietuvių organizacija, turi būti gyva į visus Lietuvos tautos klausimus ir jos reikalus kiek galima remti. Bet turbūt dirbant dviems srovėms, ne galėsime remti aiškius politinius srovių reikalus, o jeigu juos remsimė vienos srovės, tai jau turėsime remti aiškius lygiomis. Bet mes galėsime paremti kultūrinius reikalus savo tautos, moksleivių ir tuos politinius reikalus prie kurių dirbsime bendrai su savo bendrais SLA. organizacijoje. Ir todėl mes skaitome labai teisingu pasielgimą pereiti seimo, kad politikos reikalams nei vienai pusei nebuvo skiriama, nors ir butų buvę malonu, kad L.N. Fondas butų gavęs \$500.

Tai taip mes žiurime į SLA. O kaip žiuri mūsų broliai socialistai?

"Naujienuos" atsakydamas "Sandarai", štai kaip savo poziciją nustato:

"SLA. ne tiktai privalo būti apdraudus ir kultūros organizacija, o ir tam tikros rūšies apdraudus ir kultūros organizacija. Jo apdrauda ir jo kultūros darbas turi būti priklaikytas prie darbininkų reikalų: tiktai tuomet SLA. gali turėti prasmės, kaip organizacija skiriama minios. Musų žmonių minios susideda iš darbininkų, todėl jų reikalai (medžiaginiai ir dvasiniai) privalo būti patstatyti Susivienijime pirmo vieton."

"Apdrauda, kurią teikia S. LA., turi tikros svarbos tiktai darbininkams. O musų biznierių ir profesionalai, kurie rašydavosi į tą organizaciją, turėdavo paprastai visai kitokių tikslų: pasigarsinti tarpe "tautiečių", pasivažinėti po seimus ir pasimatyt su "fren-tais", arba ir tiesiog varyt savo politiką.

"Taip šitokioje prasmėje mes ir sakome, kad SLA. turi būti padarytas darbininkiškos apdraudus ir darbininkiškos kultūros organizacija".

Tad "Naujienuos" nurodymai, kad reikėtų SLA. buti darbininkiška ir k. tiesiog visai nesuriantama ir manau, kad ne į tą vietą adresuota. Ir patarimas "Nauj." tik studijuoti SLA. ir savotišką įtaką daryti vėlgi gana keistokas. Rodos reikėjo pasakyti, kad darbo padėkime daugiau ir bedirbdami stengkimės įtaką padaryti; tai jau šis pasakymas butų teisingas, nes įtaką darysime, beabejo, abi pusi ir jokiais gynimais nuo jos neatgrasysime nei vienų. Užreikšimas "Nauj.", kad konkurencijos nevesime, reikšią atsakoma dirbti, o tik studijuoti pasilikta. Tokiomis sąlygomis, žinoma, vienybės negali būti ir taip elgiantės santykių negali būti gerų.

Kas sutiks, kad vieni dirbtų, o kiti tik studijuotų ir intrygus keltų, nes tik tuomet intrygų kelti galima ką laimėti.

Palauksime ir pamatysime kas bus daroma toliau.

Aš čionai kiek ilgiau kalbėjau apie SLA., delto kad dabar labai svarbu išsirišti mums tokie klausimai, kaip bendradarbiavimas srovių visoms lygiai svarbiuose darbuose. Ir ką čia sakiau link socialistų, tai tą patį galėčiau pasakyti ir kas link klerikalų. Socialistus tik pavyzdžiui čionai delto, kad jie taipgi susirupinę SLA. klausimu ir kad mes su jais dirbame kartu, tai kad dar solidariau pradėtume dirbti. SLA. išauginimas yra svarbus lietuvių tautinio darbo ir Lietuvos rėmimo bei atstatymo po karės, bei teikimo medžiaginės pašalpos žvilgsniu. Todėl kelti didesnius vaidus, kaip kad TMD. daroma, butų organizacijos silpninimas ir mes dirbtume naikinimo darbą ir jau tuomi užsitarnautume nedorėlių tautininkų vardą. Ir prie SLA., prie TMD. turėtume su-traukti visus savo pajiegas, visus lietuvius, kad jie visi remtų iš visų išgalių. Kas to nedaro, o tik vaidus kelia, vien siaurais išrokavimais, abejotinos teisybės reikalavimais, tie teisingai užsipelno išgamų vardo, nors jie gali vadintis, kad ir tautiečiais ar socialistais, net ir karščiausiais. O ypač dabar.

Beto norių pramušti kelią visai naujo supratimo apie vienybę. Pirmą budavo kalba apie vienybę daug tie žmonės, kurie už akių, kad ir bendruose darbuose tartasi buvo, o vis stengdavosi, kad tik kaip numaut arba palikdavo tokių nedasakymų ir spragų kuriems praėjus ne-

patėmytiems, galima butų poty po to per tas spragas išlysti. Buvo tokių žmonių visose pusėse. Štai tik pavyzdžiai: 1) nežiurint, kad tautininkai yra nutarę, jog vienybės darbuose tik lygus su lygiu, o štai jie Lietuvos Dienos Komitete, gal vertėdami klerikalų, nusileido lyg to, kad tik butų tam komitete du socialistai. Jau čia savo principo peržengimas, kuris reikėjo neperžengti ir nors socialistų reikalavimų nepriėmus (kad trečdalis sumos butų skiriamas), bet reikėjo jiems lygų skaičių palikti. Klerikalai visados tik ir taikos, kad kur išsisukti). Socialistai Brooklyno seime tą darė. Ir, žodžiu, visi turime kalčių Tai padarėme tik del nesuipratimo dalykų. Reikia suprasti vienybę neramių imtynių areną, bet teisingu iš abiejų pusių veikimu ir tas teisingumas neturi būti peržengtas niekur. Jeigu, sakysim, komitetas laukiama, kad nepribūtų kitos srovės žmonių, kad tik ant savęs pervaryti, tai tas nėra vienybe ir bendradarbiavimu. Bendradarbiavimas bus tada, kada nesant kitos srovės ir visai atstovams, o veikiant su jų partija kartu ištikus, sakysim dalinimui pinigų, tai kad ir butų atiduota jiems lygi dalis ir taip lygi, kad atėję atstovai neturėtų užmesti arba užmetimus butų galima įtikinančiai paaiškinti ir susitaikyti. Bendradarbiaujant neturi būti nei vienai pusei baimės, kad ji bus nuskriausta, jos atstovams neatėjus, ir kaip iššuns kasnį neatėmus abi pusi lygiai dirba (mes turime tik aiškų supratimą ir įsitikinimą, kad lygiai dirba) ir lygiai dalinasi.

Taip žiurime į bendradarbiavimą. Šis bendradarbiavimo klausimas, buvo "Ateityje" iškeltas ir matyti jį nesupratę amė aiškinti ir kas svarbiausia, kad tie ką daugiausia jį aiškino, tai ir prieš jį daugiausia elgsi.

Ir šituo vadovaudamiesi "Sandaros" N25 editorijale "Del musų taktikos" labai teisingai apibudinama bendradarbiavimo klausimas. Ten pasakytą, kad vienybės bendrai dirbti "tuose dalykuose, kuriuose matysime abiejų pusių artimą supratimą vienodai dalyko ir vienodai juo svarbą statant". Ir tikrai, kad tik tuomet butų galima visiems bendradarbiams ne iš prievartos dirbti, bet iš noro, ir klausimas kas kiek dirba pat-sai per save išsiriša.

Del SLA. tokis pat mieris ir del TMD. ir Lietuvos Atbudavimo klausime ir Mezliavos ir Nukentėjusių nuo karės šelpimo ir k. kultūros, ekonomijos etc. darbuose.

Tai aišku dabar, kad tuose klausimuose, prie kurių partijos savo širdies neturi pridėję ir dirbtų tik del akių, kad jos nesivienytų, bet paliktų tai vienai dirbti, kuri idėtų savo visas pajiegas tan darban. Sąlyga tuomet žiurinėioms iš šono šitokia:

*) Šičia pristoti turime akvą faktą, kuris labai daugeliui žinomas arba bus prisimintas. Atsitikimas buvo Brooklyno priešseiminėje tautininkų konferencijoje kovo 12 d. Tenai vienas tarybininkų (vadų) ginčydami su J. Strimaičiu apie tai, kad su klerikalais veikime neišeis ant naudos ir nurodžius iš tos slaptos sutarties silpnas pu ses p. V-kaitis nurodė, kaip ją gali tautininkai panaudoti ant klerikalų. Atsimenu kad p. J. Strimaičis pasakė: "nemanys Tamsta, kad jie ir-gi panašiai negalvoja, nes delto darė slaptą sutartį. Klerikalai ne toki žiopli". Ant seimo išsipildė J. Strimaičio žodžiai ir pirmą vandeną pradėdant Amer. lietuvių seimą klerikalai jau savo užgalvintą intrygą iškirto (del pirmininko suvažiavimo) ir taip ejo toliau.

Sand. B.

to darbo vaisių negeisti, o darbe dirbančiai partijai taip-gi nekenkti, jeigu tik tas darbas noris kiek nešų naudos Lietuvai, darbo žmonėms ir t. p., bet, žinoma, jeigu tik tas darbas nėra statomas prieš kitą srovę. Paskutiniame atvejuje partija butų priversta kovoti prieš tą didelį užmanymą, nors ir del visos tautos. Taipgi kiekviena partija savo organizacijoje veikia huosai.

Sandarietis B.

APIE LIETUVIŲ KARIUOMENĘ.

(Išleido Pildantysai Tarybų Komitetas).

Apie lietuvių kariuomenės ar legionų organizavimą kalbėti pradėjus, pasipylė laiška, įvairių paaiškinimų prašymai. Nors iš dalies bandysime šį dalyką per spaudą atsakyti.

Kad visųpirmiausia autorizavimą lietuvių kariuomenę organizuoti būtų gausus, kad jai būtų suradus ir tolygiais dalykais rūpintis pavesta Tarybų Pildančiam Komitetui Washingtone. Taip abi Tarybi nutarusios yra. Pildantysai Komitetas ir rupinasi į visas aplinkybes atsižvelgiant ir sąryšyje su Suvienuytų Valstijų viršinkais lietuvių kariuomenei pamato surasti, jos plenus ir struktūrą išdirbti. Kuomet visos detalės bus išdirbtai ir visiems su lietuvių kariuomene surištiems klausimams bus surėsta realio atsako, tuomet bus einama prie svarbiojo dalyko — įnešti Suvienuytų Valstijų Kongresan bilių, kuris lietuvių kariuomenės organizavimą užgirtų ir tam pinigų skirtų.

Nors dabar nieko tikro ir galutinio pasakyti negalima, bet lietuvių kariuomenės prirengimas maž-daug taip formuojasi. Lietuvių kariuomenė bus iš huosnorių. Svarbiausiuoju jai šaltiniu butų lietuviai, Suvienuytų Valstijų piliečiai netapę ar tapti noro neišreiškę, ir tokiu būdu nuskirti į penktąją drafto klesą Lietuvos karininkai butų atlygūs su Suvienuytų Valstijų kariuomenė tarnaujančiais. Oficieriai iki majoro rango, t. y. leitenantai ir kapitonai, galėtų būti lietuviai (kad ir nepiliečiai), gi vyresnieji butų amerikiečiai (tarp jų ir lietuviai amerikiečiai, jeigu tarp jų tinkamai rastųsi). Vyriausioji organizacija ir direktyva butų Suvienuytų Valstijų Karės Departamento žinyboje.

Suv. Valstijų kariuomenėje randasi nemažai lietuvių, kurie angliška su vargu ar visiškai nesusišneka. Dabar tokie organizuojami į taip vadinamus Lavinimo Batalijonus (Development Battalion) Lietuvos kariuomenę suorganizuavus gal ne vienas toks angliška nesusišnekančias galėtų išsiruptinti į lietuvių kariuomenę kad jį perkeltų.

Kaip ir kur lietuvių kariuomenė butų sunaudota — tai jau militarės žinybos reikalas.

Lietuvių kariuomenė reikalinga Lietuvos laisvei ir nepriklausomybei užtikrinti. Kiekvieno lietuvių šventa priedermė kuomi galint prie kariuomenės vykinimo prisidėti. Reikia lietuvių išjudinti, kad kiekvienas lietuvis pajustų meilės skausmą savo skriaudžiamai, blai vaus rytuokaus siekiančiai Tėvynei. Reikia, kad lietuvių Lietuvą nepriklausoma ir laisva padaryti pasiryžimas Tėvynės meile taip inkaitintas butų, kad kovoje su Lietuvos nevidonais užsirtarvojęs, lietuvių troškimas ir valia plienu virstų. Kolonijos tedaro susirinkimus, tepasitaria. Kaip dalykus apsvartys, pamatys kad su plėšiku ir galvažudžiu-priešu nėra ir negali būti kitokios kalbos, kaip su ginklu. Kas kitaip kalbėtų ir sa kytų, kad mums reikia rankas

sucėjus sėdėti, kuomet priešai Tėvynę terioja ir vergijos pančius deda, kad lietuvių kariuomenės organizuoti nereikia, žinokite, kad toks yra geriausias nevidono draugas ar per savo žemumą, ar per savo nesupratimą. Tokie yra ir Suvienuytų Valstijų ir Lietuvos priešai ir tokiems ištikimų lietuvių draugijoj vietos neturėtų rasti. Visi tikrieji lietuviai po kolonijas, po draugijas teišneša tinkamas rezoliucijas, jas valdžiai ir Tarybų Pildančiam Komitetui Washingtone atsiunčiant.

Broliai! Tik per lietuvių kariuomenę išengs Lietuva į laisvę kaip nepriklausoma respublika. Tik per ją mes pajusime ir kiti pajus, kad nepriklausomybei priaugome, kad prisiruošė esame svarbias Lietuvos priedermes pildyti. Kas gyvas ir lietuvis už Lietuvos laisvę ir laimę stokime!

AMERIKA PRIVERSTA KARIRAUTI.

(Išleista Mass. Valstijos Imigracijos Biuro).

Vokietija privertė mus stoti karėn nuskandindama didelį pasažierinį laivą "Lusitania" ir "Sussex" ir nuskandindama šimtus žmonių — vyrų, moterų ir vaikų; nuskandindama musų pirklybinius laivus atviroj jūroje, ir nuskandindama ir į smutus sudraskydama musų taikius piliečius variusius legalius biuznius.

Kuomet Amerika pareikalavo, kad Vokietija liautus varius savo barbariškus darbus jūre, tai jį atsakė, jog jei musų laivai neplauks paskirtu laiku ir paskirtais keliais ir nebus numalvoti sulyg jos paliepiamų, tai juos skandins. Jokia laisva tauta negalėjo geruoju pasiduoti tokiam padiktavimui.

Vokietija privertė mus kariauti savo barbariškais užmušinėjimais tukstančių beginklių vyrų, moterų ir vaikų Belgijoje, Francijoje, Lenkijoje, Lietuvoje; išnaudojama baisiesniu, negu mirtis — moterų, nesvietišku griovimu bažnyčių, ligonių, knygynų, namų, farmų, sodnų ant šimtų tukstančių ketvirtainių mylių užimtų žemių. Visame tame Vokietija paniekino Dievo ir žmonių istatymus ir tuomi prarado pagarba viso pasaulio.

Lietuva dabar yra Vokietijos užgrobtai. Kol vokiečių jiegos laiko užmė Lietuvos, tol ten negali būti lietuvių tautinio kilimo.

Jokia tauta su idealais teisybės ir tiesos negali niekad pro pirštus žiūrėti į vokiečių brutališką kariavimą. Vokietija mus privertė kariauti, nes jei mes nebutume stoję karėn, tai butume netekę savęs pagarbos, savo nepriugulmybės kaip tautos ir mūsų tauta but netekus savo laisvės.

Amerika turi laimėti karę, kad mes ir musų vaikai išliktų laisvi.

PAJIEŠKAU senos moteries arba kuri menkos sveikatos, negali dirbti darbą. Lai atvažiuoja pas mums, o mes duosime duoną ir drabužius ir užlaikymą, ba esam pasiturinti žmonės:

Adresas: —
Kazimieras Staškunas,
40 Jefferson st.,
E. Cambridge, Mass.
(40)

Nuspirk Mosties.

TAI BUSI GRAZUS! Ją išdirba Mentholatum Co. Prieš eisiant gult ištepk veidą mostia per kelis vakarus, o padarys veidą tyru ir skaisčius baltu. Toji mostis išima plėmus raudonus, juodus, arba šlakus ir prašina visokius spuogus nuo veido. Kaina dėžutės 50 c. ir \$1. Pinigus gali siųst ir stampomis.

J. RIMKUS,
P. O. BOX 36,
Holbrook, Mass.

A.B. Botoraitis štai ką mums pasakoja

"Galutiniai sugadinau savo virškinimą, valgis veikė kaip nuodai, užkietėjimas mane kankino, o rytai keldamasis jaučiau norą vėl gulti į lovą. Mane kankino nemiga ir buvau neramus. Aš išaikovojau daugybės pinigų gydymuisi, bet veltai.

O DABAR PAZIUREKITE Į MANE.

Ar matėte kuomet nors tokią ryškia permainą. Ar žinote, kas man pagelbėjo pasveikti? Aš jums pasakysiu: tai PARTOLA išvarė nuodus iš mano vidurių, išvalė kraują ir išgydė mano organizmą, kuris dabar sveikas ir normalis.

Tapau nauju žmogum ir pradėjau gerai uždirbti ir vėl tapau linksmu ir laimingu. Paragaukit jo ir busit laimingi.

PARTOLA rekomenduojami ir parduoda didelėse puškėse tik po \$1.00. Vienos užtenka visai šeimynai sveikatos palikymui 3 mėnesiams. Užsakykite šiandien.

Daili ir naudinga dovana kiekvienam prisuntusiam užsakyti ir pinigus drauge su šiuom apgarsinimu.

Laiškus ir užsakymus adresuokite:

APTEKA PARTOSA

160 Second ave.,
New York, N. Y. Dep. L2
(82)

PATRUKIMAS UZMUŠA

7000 KAS METAS.

Septyni tukstantai žmonių kas metas miršta nuo patrukimo. Kodėl? Užtai kad nelaimingieji neprisižūrėjo savos arba tik gydė ženklą (ištinimą) skausmo ir neatkreipė atidos priežastiai to skausmo. Kaip tu elgiesi? Ar nepriziūrė save nešiodamas trusą ar kitokių įtaisų? Trusas yra tik užvadas iš bėdos — yra neatsakančių ramsčių jau sukrypsintai sieniai. Veržimas juo klaido kraujo bėgiojimui.

Bet mokslas rado kelią ir koznas truso kankinys yra kviečiamas ypatingai ir dykai išmėginti. PLAPAO metodas yra moksliskas logiskas ir pasekmingas gydymas.

PLAPAO PAD kuomet pridėtas tvirtai prie kuno negali slankioti arba pasitraukti nuo vietos, todėl nespaužia nei negyba. Minkštas kaip aksomas — len gvai uždedamas — ne brangus. Nešiojamas kuomet miegi ir kuomet dirbi. Nėra dirželių, sakčių ar sprenžinų.

Išmok uždaryti hernial atidarymą taip kaip gamta įsako, kad patrukimas neitų tolyn. Prisiųsk vardą šiandien ir PLAPAO CO. Block 3056 St. Louis, Mo. del dykai pabandyti Plapao ir reikalingų informacijų vartojimui.

(Apgarsinimas).

Tel. Richmond 2957-M.

Dr. David W. Rosen

Gydo visokias ligas, chroniskas ir slaptas vyrų ir moterų ligas. Valandos: nuo 8 ryto iki 8 vakare.

321 Hanover st.,
Boston, Mass.

DANTS
TO MEASURE
ONLY \$2.95

1/2 metų garantuotos arba pinigų sugraziname — neužsigančinus jums. Rankom siutos. Pasipušimui arba darbo dėvėjimui yra pasirinkti mui iš puikiausių madų. Pusę pinigų suėdysit. Extra mokėjimų nėra — mes už expresą apmokam.

Prisiunčiam dykai aukso-otą spilką su pirmu užsakymu, kad parodyti, jog esate tikras agentas. Greitai atsiskait. Pinigų neišaukit. Grynais pinigais pelnas. Jusų draugai pirsks ant pamatymo už musų žemas kainas. Musų agentai užsidirba iki \$75. į savaitę huosiu laiku. Lengvai gali užsidirbti. Rašykite tuojaus del sampalių kuriuos prisusime dykai.

Chicago Tailors Association
Dept. C 508,
515 So. Franklin st., Chicago, Ill.

Lietuviai Amerikoje.

LAWRENCE, MASS.

Visokios žinios.

Kelios dienos tam atgal dalis audėjų buvo išėję į streiką, bet neišlaimėję jokių pagerinimų su grįžo į dabrą senomis sąlygomis. Tik žiaurieji darbdaviai daugelį streikavusių į darbą nepriėmė. Tuomet darbininkai kreipėsi prie advokato ir kompanija buvo priversta priimti darbą ten ilgai dirbusius darbininkus, kuriuos buvo tik dėl to prašalinus, kad jie reikalauja žmoniškesnių sąlygų.

Streikavusių audėjų padėjimas sunkus, nes atlyginimą už sunkų darbą gauna labai mažą ir kas metas po 2 ir 3 kartus bando streikuoti, bet kadangi visuose darbininkuose nėra gero susitarimo, tai veikliausių draugų pastangos iškovoti geresnį duonos kaspį nueina niekais.

Rugsėjo 12 d. čia vėl užsiregistravo daug lietuvių ir tą ceremoniją atliko ramiau negu pirmos registracijos laike.

Vienas lietuvis saliuose besiginčydamas apie karę su kitu lietuviu, per girtybę buką t ai išsitarė apie S. V. Atėjo 3 policistai ir suareštavo. Užsistatė \$100.00 bilos.

Į Lawrence'ą privažiavo daug darbininkų, manydami čia aukso kalnus rasti. Ypač audėjų daug privažiavo. Dabar kas rytas ir laike pietų daugybė darbininkų išsėina negavę darbo. Tuom tarpu audėjams nepatartina į čia važiuoti.

Daugelis lietuvių per kvailumą arba nemokėjimą išpildyti pirmo drafto formalumų pateko bėdon: valdžia iš dirbtuvių juos suėmė ir nugabeno į kempes. Jų tarpe yra daug vedusių žmonių, kurių pačios su vaikais liko skurdžiame padėjime. Sakoma tulos eina prie visokių advokatų ir daug pinigų praleidžia, bet savo šeimynos penėtojų vis negal išliuosuoti.

Užstojus rudenii mūsų kolonijos jaunimas gražiai darbuojasi rengdamas koncertus etc. Vietinė TMD. kuopa turi apie 100 narių ir savo darbavimui ji jau pasižymėjus geriau už daugelį kitų TMD. kuopų. Spalio 5 d. šv. Mykolo salėje rengiamas balius su puikiais žaislais ir pasilinksminimu.

Girdėjau, kad čia visai rimtai ruošiamasi greitu laiku surengti koncertą mūsų gerb. kom. Mikui Petrauskui.

Pereitą vasarą daugelis lietuvių čia nusipirko locnus namus.

Yra manoma suorganizuoti visas vietas lietuvių draugijas darbavimui laike 4-tos laisvės paskolos rinkimo del Suv. Valsčių valdžios.

Gelbėjime nukentėjusių nuo karės lietuvių šiame mieste daugiausia pasidaravo Vietinis Šelpimo Fondas, kuris sudarytas iš visų draugijų atstovų.

J. Zukauskas.

NASHUA, N. H.

Nauja pora.

Rugsėjo 14 d. čia apsidėdė Stanislovas Penkauskas su p-le Sofija Blažaitė. Jaunavedžiai yra visais gerbiami dėl to ir vestuvėse susirinko daug jaunimo, kuris gražiai linksminosi. Iš Lawrence vestuvėse dalyvavo p. J. Penkauskas ir J. Gudelis,

kurie gražiai padėklamavo.

Gerb. J. Penkauskas užsiminė apie Lietuvoje vargą vargantčius mucų brolius ir paragino kiek-nors paaukauti kovai už Lietuvos laisvę. Šiam gražiam sumanymui svečiai pritarė ir ten pat suaukavo \$5.25 c., kurio tapo pasiūta į L. N. F.

Aukavo šios ypatos:

Jaunavedžiai	\$1.00
J. Penkauskas	50
J. Gudelis	50
J. Andriukienė	50
K. Matulis	50
A. Stanevičienė	50
A. Bartaševičius	25
V. Bartulienė	25
F. Penkauskienė	25
P. Grigas	25
V. Sadauskas	25
J. Urbonas	25
V. Bartuška	25
Viso	\$5.25

Nors suma nedidelė, bet malonu, kad išreikštas gražus atjautimas reikalų ir paraginimas kitiems. Tegul nė vienos progos broliai nepraleidžia, o aukaudami ir mažomis sumomis savo tautos reikalams šiek tiek sudėsime.

Lietuvą Mylintis.

NEWARK, N. J.

Gražus apsiereikšimas.

Likimas lietuvių visur mėtose šioje šalyje ir tik jautresni tėvynainiai sugebi darbuotis tarpe savųjų ir atmena Lietuvos vargus.

Kartą man užėjus pas gerb. V. K. Puodžiūną ir radus ten daugiau svečių buvo užsimyta apie Lietuvos žmonių vargus ir apie Lietuvos ateitį. Besikalbant prieita prie to, kad mes esame ir turime būti Lietuvos piliečiai. Ten pat užsidedo mokeskis Lietuvos išdan šie žmonės: ponia Ona Puodžiūnienė mokės kas mėnesis po 50 c., K. Petrušis 50 c. A. Liepinis 50 c., K. Simanavičius 25 c., K. Karvazinskas 25 c. Gerb. Puodžiūnas jau seniai moka po 25 c. bet ir šį kartą \$1.00 pridėjo. Liepinis paaukavo \$1.00. Taigi viso susidaro \$4.00. Pinigai tapo perduota p. A. Liepiniui ir tapo pasiūta L. N. Fondan.

Tokis yra puikiais prirodytas, kad lietuvių trokšta laisvės savo tėvynei.

Butų labai malonu, kad visose mūsų kolonijose rastusi toki tėvynainiai, kurie savo darbu parodytu, kaip jiems rupi Lietuvos ateitis.

Kas gyvas stokime į darbą ir gelbėjime Lietuvos gyventojus ir kovokime už jų laisvę!

A. Liepinis.

CLIFFSIDE, N. J.

Pranešimas.

Lietuviai, kurie dirbote Corn Brod Refg. Co. Edgwater, N. J. sutvėrė darbininkų uniją vardu "American Federation of Labor, Edgwater, N. J." ir laiko susirinkimus du kartu į mėnesį, pirmą ir trečią ketvirtadienį, G. Puzino svetainėje, prie Walker ir 3-čios gatvės 8 v. vakare. Taigi Lietuviai dirbantieji viršmėnėtoji dirbtuvė ir neprigulintieji prie unijos gali ateiti ir prisirašyti, nes tai yra labai geras daiktas. Prisirašant reikia mokėti \$1.60, o po tam 60 c. kas mėnesis. Nepraleiskite progos! Kas iš mūsų nežino ką reiškia darbininkų susiorganizavimas. Jis yra mūsų išganymas.

J. A. Karsokas.

LAWRENCE, MASS.

LSS. 64 kp. koncertas.

Rugsėjo 15 d. naujoje lenkų salėje, prie Brook g-vės vietos socialistų kuopa bei jos choras turėjo pirmąjį koncertą. Cho-

ras, apie 30 dainininkų, neblogai sudainavo keletą dainelių; taipgi buvo keletas duetų ir kvartetų. Chorą vedė p. Žiuonas. Prie socialistų choro priguli ir nesocialistų. Apart koncertinės dalies buvo suvaidinta dar du veikaliukai: "Vagis" ir "Jaunavedžių naktis". Pirmasai išėjo blogai, — antras gerai. Publikai geriausia patiko dainos.

Bus TMD. 7-tos kuopos balius.

Spalių 5 d. subatoje, vietos TMD. kp. rengia gražių balių su įvairiais pamarginimais Lenkų salėje, 11 Harvard st. Kuopa labai gražiai užprašo vietos jaunimą atsilankyti. Taipgi užprašo ir apielinkes, butent: bostoniškius, monteliškius, lowelliečius, nashuačius, haverhilliečius ir iš kitur. Vietos draugai maleniai priims ir užganėdins.

Iš žymesnių lietuvių rugsėjo 12 d. čia užsiregistravo: Zigmas Jankauskas (jis spalio 1 d. įstoja į Bostono universiteto teisių skyrių), Jurgis Semsis, V. Krivas, J. Zukauskas, J. Cilcius ir kit.

SO. OMAHA, NEBR.

Susitvėrė Lietuvių Kareivių Globojimo Komisija.

Baisios karės audra neaplenkė ir Amerikos lietuvių, taipgi ir musiškos kolonijos — Omaha, Neb. Musų jaunuoliai, Dėdės Samo pašaukti, dideliame skaičiuje tarnauja Suvienytų Valsčių armijoje ir laivyne. Jie lygiai su kitų tautų kareiviais, neša ant saov pečių žiauriosios karės sunkenybes ir lieja kraują už pasaulio demokratiją ir pavergtųjų tautų liuosybę, taipgi ir už mūsų mylimos šalies, brangios Tėvynės — Lietuvos išliuosavimą iš po despotų jungo.

Iš musiškos kolonijos aštuoniolikos penki jaunuoliai, be veik visus mūsų jaunimo branduolys, išėjo Dėdei Samui tarnauti. Daugelis iš musiškių nusiskundžia, kad lietuvių visuomenė juos pamiršo išbraukė iš savo širdies gailingą kempelio ir gailisi jiems dvasinės paramos, prielankaus užuojautos žodžio.

Gi kitų tautų visuomenė saaviems eina su dvasios parama, aprupina savuosius geriausia literatūra, puikiausiomis pramogomis ir tuomi sustiprina jų dvasią.

Šios kolonijos lietuviams, išleisus tiek daug jaunimo, lyg ir per sunku būtų prisidėti prie Amerikos lietuvių jaunuolių kareivių rupinimo, tait nekurię vietos žymesnieji lietuvių pradėjo tarties, kokiū būdu būtų galima nešus dvasinę paramą ir suteikus kokias nors pramogas musiškiems kareiviams, išėjusiems Dėdei Samui tarnauti. Po kelių mėginimų, galutinai susirinko rugsėjo 1 d. žymesnių lietuvių skaičius ir šv. Antano iš Padvos parapijos klebonija ir sutvėrė Vietos Lietuvių Kareivių Globojimo Komisiją, (angliškai tapo užvardinta: "A Local Lithuanian Soldiers' Welfare Committee"), į kurios valdybą tapo išrinkta sekantieji asmenys:

- 1) Adv. Juozas P. Uvick, — pirmininkas.
- 2) Ona Žalpienė, — vice-pirmininkė;
- 3) Kun. A. Tamoliunas, — raštininkas;
- 4) Izabelė Zigmantaitė, — izdininkė;
- 5) Antanas Akromis, — trusistas.

Toji tai valdyba supranta, kaip musiškiems jaunuoliams kareiviams yra sunku ir nepatogu svetimų tarpe gyventi be savo kalbos, draugų, pažįstamų, kaip kartais jaunuolio dvasia ir upas be tinkamos paramos nuopuola, o neretai palinksta prie negeistinių apsiereikšimų, o

tuomi padaro didelę skriaudą lietuvių visuomenėi.

Del to tai išrinktoji valdyba pastatė savo tikslu rupinties šiosios kolonijos lietuviams kareiviams, išėjusiems Dėdei Samui tarnauti, siunčiant jiems laikraščius, knygų ir šiaip kareiviams naudingų reikmenų.

Kaip matyti, šioji komisija atsistojo ant gero pamato, nes izdininkei perduota \$19.25. Taigi, tik velytina, kad gyvuotų ir stiprėtų, o tuomi tvirtintų musiškius jaunuolius kareivius, kurie, idant iškovotų mums laisvą ir neprigulmingą Lietuvą.

A. Tamoliunas,

V. I. K. G. K. rašt.

P. S. Taipgi meldžiū ir kitų laikraščių perspausdinti šią korespondenciją į savo skiltis. A. T.

IS AMERIKOS LIETUVIŲ CENTRALIO KOMITETO.

Centralis Komitetas gavo žinias šiems žmonėms:

1) Mateušui Savickiui, Clouford, rašo Antanas Savickis, paieinas iš Pašaltonių, Šimkaičių valsčiaus, Kauno gub., kad jis buvęs paimtas į Vokietiją nelaisvėn, bet iš ten pavyko jam pabėgti į Hollandiją, kur jis dabar gyvena po tokiu adresu: Antanas Savickis, Katendrecht, Tolhuislan No. 13, b 2, Rotterdam, Holland. Tarp ko kito dar rašo šiaip: Musų lietuvių yra 50 iš nelaisvės pabėgusių. Gyvename labai vargingai: darbo negalima gauti, tai labai sunku pramisti. Kai užėjo karė, tai vokiečiai visus mus jaunus vaikus suėmė ir parvežė į Vokietiją, kur išbuvo belaisvių logeriuose 11 mėnesių labai vargingai. Paskui mums pavyko pabėgti. Prašau pagalbos, o taipgi lietuviškų laikraščių. Taipgi noriu žinoti, kur yra mano dėdė Labanauskas, sesuo Monika ir kaiminka Petronė Kauneckiūtė".

2) Juozui Kudirkai, 12241 Emerald ave., Chicago, rašo Baltru Kudirkas iš Didvyžių, kad tėvelis, motutė ir broliai su seserimis sveiki. Prašo rašyt laiškus.

3) J. Barzdai, 1103 Braddock ave., Braddock, rašo Pranas Barzda pasveikinimus nuo brolių ir seserų.

4) Jonui Blažaičiui, 2322—5th ave., Pittsburgh, rašo Pijus Blažaitis iš Mačiūčių, kad Juozapas mirė 1912, o tėvas mirė 1913 m.

5) Juozui Kačergui, BOX 82, E. Pittsburgh, rašo A. Rauka iš Penkalvių, kad viskas taip, kaip buvo. Klausia, kur tėvas.

Skaitydamas viršui paduotąsias žinias, kiekvienas gal matyti, kaip tai yra malonu ir naudinga mums turėti tokią įstaigą, kuri pagelbi susižinoti su gimimėmis ir pažįstamais, atskirtais vieni nuo kitų per šią karę. Toji įstaiga — tai Amerikos Lietuvių Centralis Komitetas kuris rupinasi ne tik suteikimu žinių apie išblaškytus po visas šalis lietuvius, bet tur ir daug didesnius tikslus lietuvių ir Lietuvos gelbėjimui: Centralis Komitetas renka mokeskis ir aukas į Nukentėjusios Lietuvos Izdą, iš kurio bus aprupinti šie reikalai:

- 1) Nukentėjusių del karė Lietuvių šelpimas,
- 2) Tremtinių lietuvių grąžinimas į Lietuvą,
- 3) Lietuvių Valstybės, kareivų užsibaigus, grynai kultūrinių įstaigų rėmimas.

Tiems svarbiems reikalams privalo mokėti mokeskis kiekvienas lietuvis ir lietuvaite sulyg savo uždario ir išgalės. Už įmokėtus mokeskis Centralis Komitetas išduoda paliudijimus su įlipintomis mokesčių markėmis. Tie paliudijimai ir markės bus priparodymu Lietuvoje, kad žmogus yra užsimokėjęs mokeskis savo tautos ir šalies gelbėjimui.

Reikalaukite platesnių paaiš-

kinimų apie mokeskis iš Centralio Komiteto. Remkite tą svarbią mūsų gyvenime įstaigą. Atlikite savo pareigas link bočių šalies ir lietuvių tautos.

Lithuanian Central War Relief Committee, Inc.,

320 Fifth ave., New York, N. Y.

L.N.F. REIKALAI

TIKRUJŲ LIETUVIŲ DOMAI.

Tur būti, nėra nei vieno lietuviu, kurs nebutų girdėjęs apie Lietuvos Neprigulmybės Fondą, jo tikslus ir siekius. Tas Fondas renka aukas kovai už laisvę mūsų Tėvynės Lietuvos, kad po karės galėtume sugrįžti į savo šalį ir lengvai atsistūti, išgirdę ją laisva ir laiminga.

Dabartiniame viso pasaulio suirime iškiolo augštn visų tautų laisvės principas. Visos tautos, taigi ir mūsų Lietuva — po kare atsikvėps laisvu gyvenimu, galės tvarkyties namie pagal savo gyventojų norus. Bet to viso nebus atsiekta, jei pasaulis nežinos tikrųjų Lietuvos troškimų ir jei mes nesitrusime už Lietuvos ateitį.

Atsižvelgiant į tai, mes turime nesnausti, bet dirbti kiek mūsų įjegos leidžia. Nemanykime, kad kas nors iš savo malonės apibers gerybėmis ir apdovanos laisve. Visiškai ne! Laisvės yra verti tik tie, kurie dėl jos kovoją ir pasišvenčia. Todėl mums ir reikia patiems dirbti išvieno!

Klysta, jei kas mano, kad gražus žodžiai arba užreikšimas simpatijos savo kraštui — tai atlikimas savo pareigų sulyg jo žodžiai šiūm laiku tik žodžiais ir pasilieka, — jie nedaug gali atsverti. Mums reikia daug darbo, o darbui reikia daug pinigų. Tiesa, yra apie 10-tas nuo šimtis lietuvių Amerikoje, kurie su atsidavimu savo tėvynės reikalams dirba, pašvesdami tėvynei savo spēkas, nešdami jai savo skatikus, kaip ir mūsų prabochiai — karžygiai, kurie savo galvas klodavo ant tėvynės aukuro. Bet — ką veikia likusieji 90 nuošimtis? Kodėl jie neprisideda nors su auka, jei darbu negali prisidėti? Ar-gi ne gėda tokiems ir lietuviams vadinties, kurie nieko neaukauja? Visa Lietuva yra išteriota, išnaukinta, mūsų suvargę tėvai, broliai ir seseris šaukiasi pagalbos, nes tik iš šios šalies jie mato užtekėjimą šviesesnės sau gadybės; jie pasitiki, kad mes pagelbėsime jiems iškovoti laisvą Lietuvą!

Broliai ir seseris! Nebukime kurčiais ir mūsų tautos šauksmą! Lai Lietuva pamato, kad mes taip pat trokštame laisvos Lietuvos, kaip ir jos gyventojai.

Tėvynei reikia aukų, aukų ir dar kartą aukų! Visi atsi-dėkime mokesčiais ir kas mėnu mokėkime tiek, kiek išgalim. Nėra nei vieno, kurs kiek nors negalėtų paaukauti. Ne tą auką galima pavadinti, ką lengvai galime, savęs neskriausdami, atiduoti, bet tik tą, kurią duodami turėtume ir patįs pa-justi, kad ko atsižadame, kad nuo savęs atitraukiame tėvynės reikalams.

Visos draugystės ir šiaip pavieniai nariai, kurie prisizadėjo kas metas mokėti tam tikrą sumą, o dar už šiuos metus ne užsimokėte — nevilkinant užsimokėkite. Visi tie, kurie priklauso prie "1,000 po \$10.00" skyriaus o dar nemokėjote už šiuos metus (yra ir tokių, kurie už 1917 m. nemokėjo) — tuojau užsimokėkite. Nereikalaukite nuolatino raginimo, bet patįs dar kitus paraginkite!

Sukruskime į darbą! Tverki-me L. N. F. skyrius! Aukaujantieji \$5.00 į metus, yra skaitomi L. N. Fondo Tikraisiais Nariais; aukaujantieji \$10.00 per metus yra Nariais-Šelpėjais; o au-

kaujantieji \$50.00 į metus, yra Garbės nariais. Visiems aukaujtojams (nemažiaus \$5.00) išduodama paliudijimai; visi jie užrašoma tam tikrose knygos ir skelbiama laikraščiuose.

Lai neatsiranda nei vieno lietuviu, kuris, perskaitęs šį atsišaukimą, liktų nieko neauka- vęs!

P. Jurgeliutė,

L. N. F. Sekr.

P. S. Reikalaujant informacijų apie tvėrimą skyrių ir reikalaujant L. N. F. markučių (100 markučių vieną knygelę už \$5.00), a ršiaip dėl platesnių informacijų, kreipkitės šiuo adresu: Lietuvos Neprigulmybės Fondas, 307 W. 30-th St., New York, N. Y. Čekiūs ir money-orderius rašykite izdininke, T. Paukščio, vardu ir siųskite viršurodytu adresu.

LIETUVOS NEPRIGULMYBĖS FONDO REIKALAI.

Sandaros Partijos seimas jau nebetoli. Taigi reiktų ir L. N. F. reikalus pirma seimo daugiau praplėsti, išaiškinti, geriaus sutvarkyti ir šiošiais bei tokiais permainas Lietuvos naudai padaryti. LNF. be didelės agitacijos mažą naudą gali padaryti, o aukų-pinigių Lietuvos politikos reikalams reikia be galo, be krašto daug. Karo galas jau vistiek nepertolusia: vokiečiai, kad pasilaikys vienus, o daugiau sia du metus, tai ilgiausia; taip per tą metą mes turime surinkti kelioliką tukstančių dolerių aukų, bent apie 20-30 tukstančių kad turėtume LN. Fonde. Ką Lietuvos žmonės pasakytų ir kaip mes jautustumės, kad pavyzdin, dabar karė pasibaigtų ir LN. Fondą gabendami Lietuon, tik nuveztume 4—5 tukstančių dolerių aukų Lietuvos laisvei, Lietuvos nepriklausomybės reikalams. Ką pasakytų Lietuvos liaudis, kad mes gyvendami kapitalo šalyje, o per keturis suvirš karės metus sudėjome Lietuvos laisvės reikalams tik 12 tukstančių dolerių? Pamąstykime, piliečiai tos šalies, kuri prieš sunaikinta ir laisvė atimta, o norime butinai ją atstatyti ir laisva, laiminga padaryti. Taigi per šiuos ateinančius metus turime dirbti išsijuose. Manų supratimu geriausia LN. F. raštinę perkelti prie "Sandaros" redakcijos, butent prie Sandaros centro. Butinai reikia išrinkti gabų. (Tegul visuomenė išpildo, ką dabartinė LNF. sekretorė rašo augščiau telpančiame laiške, tat viskas bus gerai. — Red.).

L. N. Fondui sekretorių, kuriam būtų apmokama alga (sakysime, 20 dol. savaitei) ir kad jis dirbtų su visa savo siela LNF. Mano manymu ton vieton tikėtų S. E. Vitaitis arba Jonas Strimaitis. Jie apsiėmė atlikti darbą ir jį padarytų (pav., pažiūrėkime, kaip dirba katalikų Tautos Fondas). Be didelės agitacijos L. N. F. vėl vargs ir išties mes gausime "per nosį" sugrįžti Lietuvon. LNF. jau turi skyrių ir reikia tuos skyrius plėsti, duoti jiems darbą, medegą, vaistų. Reikia organizuoti visose kolonijose toki skyriai, ypač didinti tukstantinių narių skaičių. Turint LN. Fondui nuolatinį darbininką kitaip viskas bus ir LNF. išeis ant naudos. Taigi renki-mės prie seimo, kuris bus lapkričio viduryje, sykiu su Sandaros seimu; svarstyjime iškalno reikalus, naujus uamanymus, pagerinimus.

J. Sekys.

Vienas laikraštis rašo, kad neutrališkiausia įjega tai yra influensija: ji vienodai smaugia visus.

Princai, pashos, kunigaikščiai ir visokios komisijos tik važinėjasi diplomatiškais reikalais ištiesų, gal jau taikos įješko?

Mokslas.

Mums dažnai pasitaiko išgirsti klausimą, kas yra mokslas? Kad supratus reikšmę šio dažnai vartojamo žodžio, mes turime susipažinti su jo ypatybėmis. Kiekvienam mokslo vyrui yra žinoma, kaip yra sunaku rasti žodį, kuris išreikštų vieną ar tikrai vieną mintį. Kad pergalėjus šią sunkenybę jis aprašo visus žodžius, kurie turi daugiau negu vieną prasmę. Šio rašinio tikslas nėra tuomi, kad aprašyti prasmę žodžio "mokslas", bet kad nupiešti jo keletą apibrėžimų, kurie, pagal nuomonę daugelio mokytojų, k. t. Spencerio, Darwinio, ir dabartinių laikų garsių pedagogų, yra papėdė tikro mokslo.

Visas pasaulis susideda iš dviejų dalių. Viena dalis, tai yra susidedanti iš dalykų vadinama objektyviška, kita dalis susideda iš proto ir vadinasi subjektyviška. Protas yra tik vienas ir jis apibrėžia kiek mums šiandien yra žinoma tik protaujančiame žmoguje. Tad mums yra gana aišku, kad kuomet protas yra tik žmoguje, ir kuomet mokslas yra interpretacija objektyviško per subjektyvišką, tad mokslas priklauso žmogui. Tad mokslas tai yra lavinimas tos dalies žmogaus, kurą jis atskiria nuo visų kitų tvarinčių.

Lavinimasis yra ne tik mūsų prigimta teisė, bet prigimta pareiga. Kad buti mokyto, žmogus turi pirmų pirmiausia susipažinti su savo aplinkybėmis, nors iki tam laipsniui, kur jis galėtų nors paviršutiniai apkaunuoti gamtos pastovumą, grožę, didybę ir jo pacio aprašytiotą galę, t. y. kad jis galėtų suprasti gamtos didybę ir nusikratyti tą manymą, buv viskas yra jam suverta, o ne jis kam kitam.

Kada saulės spinduliai išlenda iš užkalmės, išvaiko tamsybes šešėlius ir ukanas iš giliausių klonių, sušildo žemę ir orą, ir pripildo viską grožybe ir malonumu, yra mūsų užduočia žinoti, kas jis yra, kodėl saulė šviečia, šilta, reguliariška ir niekad neklystanti. Jai užlindus už kalnelio ir pasislėpus tolumoje, ir pribuvus nakčiai su jos misteriška šešėlių užklode, yra mūsų užduočia žinoti priežastis šių apibrėžimų. Išvydus milijardus žėrinčių, žibančių žvaigždžių giliojo mėlynyno dangaus erdvėje, ir šilta, tykų išbudusį nakties sargą—mėnulį, taipgi yra mūsų teisė žinoti, kas per vienį šie dangiški kunai, kaip jie yra valdomi, kiek tolio jie vieni nuo kitų, kaip jie keliauna, kokiu greitumu ir kokis yra jų santykis su mūsų žeme ir pagalios su mumis.

Išgirdus ošimą medžių, čiurlavimą vandens, išvydus šviesą ir jos įvairias ypatybes, kada ji pasiekia įvairius daiktus ir tik atmuša tam tikro ilgio šviesos vilnį: mūsų akį, kurias mes vadiname spinduliais. Patjutas skausmą, šaltį, šilumą, spaudimą, drėgnumą, suodus kvapną, supratęs valgių skonį, išgirdus balsus, — mes stebimės ir mūsų mintij kyla tūkstančiai klausimų. Mokslas tai yra išaiškinimas visų šių dalykų — nors iki tam laipsniui, kiek mūsų protėviai išrado — ir daėjimas naujų išradimų.

Ankstyvame pavasaryje, kada atgyja - sujunda visi gamtos tvariniai ir gamta viską apdengia nauju rubu, kada nuvargę žiemos varginti kambeliai apsidengia žaliais lapais ir apsikaiso dailiausiomis gėlėmis, ir kada valdovai augmenų karalystės — medžiai — padailina savo išvaizda gamtą ir užsislėpęs auga-

lėlis viduryje nukritusios sėklos išlenda iš jos ir maldauja nuo saulės pajiegu bujojimui, —mes turime žingeidauti ir stengtis išrasti priežastis šių apibrėžimų. Kad ne augmenys, tai niekas nejudėtų ant mūsų žemės. Žali lapai su jų gyvais, niekad neperstojančiais dirbėjais, vadinamais klierofilais, yra maitintojai visų gyvų dalykų... Palyginus mūsų gimimą, gyvenimo procesus, sustatymą kuno, jaunystę, suaugimą, senatvę ir mirtį su gyvulių, mes randame labai artimus ryšius. Čion vėl yra mokslo užduočia išaiškinti šiuos dalykus. Atradus įvairių-įvairiausias gyvybes, suslėgtas tarpe amžiaus knygų t. y. uolų, yra mokslo užduočia išaiškinti šį apibrėžimą. Pagalios mes matome apibrėžimą energijos įvairiausiose ypatybėse, k. t. magnete, elektroj, oro spaudime, karštyje, ir t. t. ir įsivaizdinus jos galybę mes tik mokslo pagalba galime susipažinti nors su paviršutiniiais išaiškinimais. Iš virš minėtų dalykų mums yra aišku, kad pirmo mokslo užduočia ir pirmo žmogaus pareiga yra susipažinti su savo aplinkybėmis ir stengtis jas išaiškinti. Šita žinią yra užvardinta gamtos mokslu. Ji yra padalinta į keletą šakų, iš kurių sekancios yra šiek-tiek plačiau žinomos: astronomija, fizika, chemija, botanika, geologija, psichologija, anatomija, zoologija ir kitos šakos. Žinija po virš minėtais atgalviais, ir po daugelį kitų, yra sutaikyta, apdirota ir paremta daugybe patirimų mūsų protėvių. Ji yra mums perduota su supratimu, kad mes jaja naudosis ir ją padidinsim. Žodžiu sakant, mokslas yra pirmo-primučiausia susipažinimas su gamta.

Antra mokslo užduočia yra susipažinimas, kainavimas ir studijavimas geros literatūros ir istorijos. Istorija apsaoko mūsų prosenių santikius, su gyvenimu, išrodiėja jų pasekmes ir klaidas ir pamokina mus, kaip reikia gyventi, kad palaikyti santaiką tarpe įvairių dalių žmonijos. Toliau istorija pažymėdama kiekvienos tautos gyvenimą, jos užsiėmimą progrese, nušviečia mums taką ir aiškiai parodo, ar žmonija nuo latiniai žengia pirmyn, ar tik kartas nuo karto pakyla, kad vėl atgal atpluti prie primityvistikumo.

Gera literatura yra sątrauka mūsų protėvių jausmų, pažiūrų ir persitikrinimų. Ji mums apsaoko, ką senovės žmonės veikė ir ką dabartiniai veikia, mąsto, jaučia ir kokios permainos žmogaus jausmuose atsitioko nuo senesnių gadynių. Literatura tai yra amžinas, meilus, nemirštantis senelis, kuris mums užklausus, yra visad pasirengęs apsaokti visus apibrėžimus.

Mums susipažinus su aplinkybėmis, gamtos mokslais, istorija ir gera literatura, yra pareiga pilnai iširti mūsų santykis su kaimynais ir su kitais žmonėmis. Kad supratus mūsų užduočių link kitų žmonių, mes turime susipažinti su politiskomis institucijomis. Jeigu mes esame valdomi, tad turime pilną tiesą žinoti, pagal kokius principus ir pagal kokias idėjas. Kadangi mes esame žmonės ir turime protą, tad privalome dalyvauti pagaminime tų tiesų ir turime jas pagaminti taip, kad nebutų vieniams per daug naudingos, o kitiems kenksmingos. Žodžiu sakant, ši mokslo šaka mus supažindina su visomis tarptautiskomis, valstijinėmis ir individualiskomis teis-

ėmis. Ir pirmo negu mes galime vadintis ne tik mokintais, bet ir suaugusiais žmonėmis, mes turime turėti pilną pažintį su viršminėtomis teisėmis.

Žmogaus saumylybė yra taip insigilinus jo sielose, kad jis, skirtingai nuo kitų gyvūnų, niekad negali save persitikrinti, kad jis, "karalius", kad protingiausias, miršta ir pavirsta elementus lyginai taip, kaip visi organiškai tvariniai. Antra, žmogus veikdamas prieš gyvuliskus instinktus ir rasdamas daug sunkenybių pradėjo įieško ti pagalbos misteriškoj nežinystėje. Trečia, žmogus matydamas tūkstančius įvairiausių gamtos apibrėžimų ir negalėdamas jų išaiškinti, įsivaizdino deives, dievus, misteriškas dvasias, laumes ir tt. Iš šitų įvairių įsivaizdinimų ir nesugebimo gamtos apibrėžimų suprasti, davė pradžia religijai. Tad yra mūsų pareiga susipažinti su įvairiausiomis religijomis visų amžių ir turėti vieną patiems, bet nepaieinančią nuo savymeilės, baimės, ar zababonų, bet nuo jo aesteriškoj jausmų. Ji apibrėžia pavydale idealų. Mokinio žmogaus tikėjimas yra meilė artimo, teisybė, nes mokslas yra siekinys prie teisybės. Mokslo užduočia ir mūsų pareiga yra mokinti žmogų taip, kad jis taptų religišku, t. y. ideališku. Jo religija neturi remtis ant amžių nunešiotų, faktais neparemtų dogmų, bet tik jo šoncais persitikrinimais paremtais ant aiškiaus protavimo. Jei mes tikime tik už tai kad mūsų tėvai taip tikėjo, tai mes klystame. Mūsų tikėjimas turi būti pasekme gilaus, nuoseklaus mokslo ir ypatiško persitikrinimo. Trečia didele užduočia mokslo yra išbulinti mumyse idealiskumą.

Svarbiausia mokslo dalis ir artimame sąryšyje su religija yra filozofija. Ji mūsų mintis iškelia pačion augstumon, is kurios mes galime matyti dalykus be jokių "kamufliacijų", bet tik tikroje šviesoje. Ji atidaro mums naują išžiūrą, kur nėra apslėpta spalvuotų, ypatiško pažiūrų stiklu, kuris viską atraukia savo spalva, bet kuris kaip minėjau, parodo dalykus aiškesnėje šviesoje, net jų tikram grymume. Filozofija duoda mums plačią pažiūrą, prašalina ypatišką neapykantą ir sutaioko mūsų žinią sistematiškai. Ji, pagelba mūsų įsivaizdinimo, pakelia mūsų sielą ir siekia teisybės. Ji suima visas žinomas teises, pagal kurias valdosi gamta, ir pagelba teorijų, žengia tolyn įieškodama naujų teisių, naujų faktų ir tokiu budu padidina žmonijos žinią. Gal nė viena mokslo šaka neprivertė čia proto taip veikti, kaip filozofija, nes ji paima senus faktus ir pagamina naujus išvedimus. Filozofija yra butinai pageidaujama visiems, kurie nori aiškiai, nepartyviškai, ir nousekliai protauti. Ji pilnai parodo skirtingumą tarpe turinčio protą gyvūno ir visų kitų, kurie jo neturi. Tad mums, kaippo tiems gyvūnams turintiems protą yra prigimta pareiga susipažinti ir su šia mokslo dalimi.

Kuomet mes matom, kad mokslas yra lavinimas proto ir yra mūsų prigimta teisė ir užduočia, ir kuomet mes matome, kad mokslas galima padalinti į penkias aiškias dalis, tad mes galime sakyti, kad žodis "Mokslas" reiškia vartojamas tos mūsų dalies, kuri žmoguje apibrėžia ir kuri vadinasi protu. Vartojimas proto yra jo lavinimas, o jo lavinimas reiškia susipažinimą su aplinkybėmis, su raštija ir istorija, su socialiskomis institucijomis, su tikėjimu ir su filozofija, kuri viską suveda kruvon ir suteikia plačias pažiūras.

P. J. Žiuris.
Syracuse Universitete,

PANAIGINAMA VOKIEČIŲ KALBOS PAMOKOS MOKYKLOSE.

True translation filed with the postmaster at Boston, Mass. on Sept. 25, as required by the act on October 6, 1917.

Apie metas laiko tam atgal Amerikos Apsigynimo Draugija užvedė kampaniją, kad išmesti vokiečių kalbos pamokas iš Amerikos mokyklų. Daktaro Perry A. Dickly raportas iš šio darbo parodo, kad 14 valstijų viešose mokyklose tapo panaikinta vokiečių kalbos pamokos, o 16 valstijų irgi siekiama prie to. Daugumoje šios 16 valstijų miestų taipgi jau išmesta iš mokyklų vokiečių kalbos pamokos.

Štai valstijos kurių mokyklose panaikinta vokiečių kalbos pamokos: Alabama, California, Connecticut, Delaware, Louisiana, Maine, Mississippi, Montana, N. Dakota, South Dakota, Tennessee, Utah ir West Virginia.

Miestai, kurių mokyklose panaikinta vokiečių kalbos pamokos yra: New York, N. Y., Philadelphia, Pa., Washington, D. C., Seattle, Wash., Louisville, Ky., Portland, Ore., Jersey City, N. J., Grand Rapids, Mich., Des Moines, Ia., Elizabeth, N. J., Passaic, N. J., Tacoma, Wash., Bayonne, N. J., Wheling, W. Va., Mt. Vernon, N. Y., Pawling, N. Y., Alton, Ill., Champaign, Ill., Charlerio, Ca., Eugene, Ore. St. Marys, Pa., Cliffside Park, N. J., Quakertown, P., ir Glen Cowe, L. T.

Valstijos, kuriose ketinama išmesti vokiečių kalbos pamokos iš mokyklos yra: Arizona, Arkansas, Florida, Georgia, Idaho, Indiana, Kansas, Michigan, Missouri, New Jersey, New York, Ohio, Rhode Island, Texas, Virginia ir Wisconsin.

Geriausias budas dėl itinimo

Neturi stokuoti nei vienam name D-ro Richter'io **PAIN-EXPELLER** Jau nuo 50 metų yra vienu iš numylėtų naminių budų pas letuvnikus ir visame pasaulyje. Tikras tiktai su pažymėta marke "IKARA" 35c. ir 65c. butelukas visose aptiekose arba specialiai nuo F. A. D. RICHTER & CO. 74-80 Washington Street, New York, N. Y.

SLAKELIAI!

Prieš vartojant. Po varojant.

Slakai ir plėtmai ant veido, spuogai, dedervinės ir visi odos nevalumai — išnyks visiškai su patvirtinimu kad niekuomet negrįžs, po vartojimo kelius kartus šitą mostį gražumo "Venus". Kaina su persiuntimu ir nurodymu kaip vartoti \$2.00. Siųskit pinigų ir užsakymus antrašū:

"Stefania",
569 West 191 st.,
Dept. 17,
New York, N. Y. (41)

Tel. So. Boston 270.
DR. JOHN MacDONNELL, M. D.
Galima susikalbėti ir lietuviškai
Ofiso valandas:
Rytais iki 9 val.
Po pietų 1 iki 3
Vakaraais 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston.

Bell Phone Dickinson 3995 M.
Dr. Ignotas Stankus
1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.
Lietuvis Daktaras ir Chirurgas.
Ofiso Valandas:
Nuo 9 rito iki 5 po pietu
Vakarais, Ketverge nuo 6 iki 9 P. M.
Nedeliomis iki 4 po pietu.

DR. ST. ANDRZEJEWSKI
Vienatinis Lenkiškas
DANTŲ DAKTARAS.
Užtaisu pasigadinusius dantis ir deda naujus. Laiką garantuoja. Ištraukiu dantis be jokio skausmo.
176 Harrison ave., Boston, Mass.

Dr. Paul J. Jakmauh
(Jakimavičius)
Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 6 val. vakare.
509 Broadway, Kampas G St.,
So. Boston, Mass.
Telephone South Boston 502

RUSKAS DAKTARAS
Dr. N. A. Glebow,
Specialistas Veneriškoj ligu. Igięs mokslą Berlino, Vienos ir kituose Europos universitetuose.
884 Main St., Cambridge, Mass.
Ofiso val. nuo 1 iki 2 ir nuo 6 iki 8 po piet. Nedėliomis nuo 12 iki 1 d
Kitas ofisas
428 Centre St., Jamaica Plain, Mass.
Telephones: Jamaica 1831 W
ir Cambridge 1235 J.

Labai Puikus RESTORANAS!
Geriausia vieta dėl vyrų pietus ir vakarienę suvalgyti. Lietuviški valgiai gaminami.
J. Mathus. J
344 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Išgaminuojam akis ir pritaikom akinius.
H. S. Stone O.D.
Akiau Specialistas.
399a Broadway,
Tarpe E ir F gatviu, South Boston.

W. S. S.
Laike šio liepos mėnesio jums reikia nusipirkti Karės Saugumo žymes (War Savings Stamps) už \$4.18 kiekvieną. Sausio 1 d., 1923 metais Suv. Valst. valdžia gražins už juos po \$5.00 už kiekvieną.

Jeigu jums bus reikalingi pinigai, tai nereikės laukti penkių metų. Kiekvienas krasos ofisas išmokės pinigus už "žymes" bėgyje 10 dienu.
Tos "žymės" neša ketvirtą (4%) nuošimtį išmokamą kas meto bertainis, jeigu jos bus laikomos iki sausio 1 d., 1923 m. Jeigu jos bus išmokamos pirm šio paskirto laiko, tai bus mokama tik trečias (3%) nuošimtis.

Taupumo žymės (Thrift Stamp) vertės 25 centų, tu ri tą pačią vertę, kaip pinigai perkant Karės Saugumo žymes.
Žymes galima gauti pirkti krasos ofisuose, bankuose, "Sandaros" administracijoje, krautuose ir kitose vietose, kame yra iškabinta raidės:
W. S. S.

Dr. George P. Ross
NO PLATES REQUIRED
DENTISTAS.
Traukia dantis be skausmo. Lengvais išmokėjimais.
455 Broadway, So. Easton, Mass.

Vasara Ateina.

Bus šilta. Dabar geriausias laikas užsisakyti Siutus kuriuos mes pasiuvam puikiai sulig vėliausios "block" sistemos kirpimo. Šitaip pasiuti drabužiai geriausiai tinka kožnam žmogui. Žemos kainos—darbas gwarantuotas. Taipgi visokių drabužių išvalome, išprošinam ir sutaisom.
So. Boston Custom Tailors,
K. Plioplis, A. Samokaitis sav.
278 Broadway, South Boston, Mass.

PUIKIAUSIA SO BOSTONE BARZDASKUTYKLA IR KIRPYKLA
JUOZO KAZIUKONIO.
Užlaikau geriausių barberius, pridaboju švarą, skutame ir kerpame visokiomis madomis — kaip kas nori.
Turiu švrią pirmos klesos pirktį ir galima išsimaudyti.
224 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

Kiekvienam patarčiau

perskaityti šitą apskelbimą kuris yra iš geriausių kostumeriškoj kriaučių Lawrence. Darau drabužius iš gerų materijų ir pritaikau pagal žmogaus išaugimo. Darbą gvarantuojau. Darau drabužius ant užsakymo, vyrams ir moterims, prieinamoms kainoms. Taipgi mokinu kriaučius dirbti. Kurie norite išmolti tikro petrinu iškirpimo galite atsišaukti per laiską arba ypatiška. Platesnių žinių gautie kreipkitės šiuo adresu:
Petras Valiulis,
42 1/2 Haverhill st.,
Lawrence, Mass.

Telephone So. Boston 605
LIETUVIŠKAS Advokatas
WILLIAM F. J. HOWARD
Lietuviška pavardė buvo Vincas F. J. Kavaliauskas
315 W. Broadway
SO. BOSTON, MASS.

Telsingiausia ir geriausia lietuviška
APTIEKA
Sutaisau receptus su didžiausia atyda, nežiurint, ar tie receptai Lietuvos ar Amerikos daktarų. Tai vietatinė lietuviška aptieka Bostone ir Massachusetts valstijoje. Gyduolių galit gaut kokios tik pasaulij yra vartojamos. Galit reikalaut perlaikūkus, o aš prisiisuu per express.
K. ŠIDLAKUSAS
Aptiekorius ir Saviškas
226 Broadway, kampas C Street,
SOUTH BOSTON, MASS.
Telephone South Boston 2104 ir 2103

Vietos žinios.

Daug žmonių miršta nuo influencijos.

Reikia švariai užsilaikyti, gerai pavalgyti, daug miegot, pakankamai būti tyram ore, nemislyt apie ligą — toki yra daktarų patarimai išsigelbėjimui nuo influencijos. Pildykite šiuos patarimus!

Kol-kas Bostone ši liga siaučia neišpasakytu smarkumu. Miršta visokio luomo žmonės.

Rugsėjo 18 d. numirė daktaras **F. J. Denning** (216 W. Broadway), o rugsėjo 23 d. numirė jo motina.

Daktaras **Lee**, mokyklų komiteto narys taipgi numirė nuo šios ligos.

Taipgi numirė So. Bostone **Dr. Buckley** ir keli medicinos daktarai numirė Bostone žmones begydydami.

Rugsėjo 21 d. numirė Bostono postmaster **Murray**.

Taipgi numirė laivyno kapelionas **O'Rourke**.

Iš numirusių lietuvių mums yra žinomi šie:

Julijona Radzevičiūtė, 15 metų amžiaus, gyvenusi 128 Bowen st. Vėlionė buvo labai rimta mergaitė ir gabi aktorė. Priklausė prie "Gabijos" ir buvo veikli gabijietė. "Gabijos" draugija išreikšdama paskutinę pagarbą mirusiai savo draugei nupirko gyvų gėlių bukieta.

Jau pradėdant spausdinti šį "Sandaros" numerį mums tapo pranešta, kad nuo tos pačios ligos ir didelio susigraudinimo rugsėjo 23 d. vakare numirė ir motina **Julijonos Radzevičiūtės**. Kitame "Sandaros" numeryje tilps daugiau žinių apie šios nelemtos ligos aukas.

Jonas Bugočius, dibrusis Vileišio bučernėje, 371 Broadway, numirė 22 d. rugsėjo. Jis yra virš 30 metų amžiaus, gyveno Cambridge, Mass.

Rugsėjo 23 d. numirė tos pačios krautuvės darbininkas **Juozas Žabarauskas**, apie 30 m. amžiaus.

Jodonas Draugelis, 164 Bolton st., Liet. Balos Drjos narys numirė rugs. 23 d. Tulos Bostono mokyklos del ligos uždarma.

Laikė 10 dienų Bostone nuo influencijos numirė 356 žmonės, o nuo pneumonijos 127. Taip:

Rugs. 14 Infl. 9 Pneum. 12
Rugs. 15 Infl. 15 Pneum. 9
Rugs. 16 Infl. 23 Pneum. 5
Rugs. 17 Infl. 28 Pneum. 13
Rugs. 18 Infl. 30 Pneum. 13
Rugs. 19 Infl. 32 Pneum. 10
Rugs. 20 Infl. 44 Pneum. 10
Rugs. 21 Infl. 57 Pneum. 23
Rugs. 22 Infl. 44 Pneum. 19
Rugs. 23 Infl. 74 Pneum. 13

Viso 356 127
Camp Devens jau užregistruota 10,700 kareivių, susirgusių influencija.

Somerville sveikatos komisijos priskyta tapo uždarytos vaikų mokyklos.

Ruoškimės į koncertą.

Kompozitoriaus M. Petrausko koncertas jau netoli: jis bus spalio 6 d. 8 v. v. vienoje iš puikiausių Bostono svetainių Steinert Hall, 162 Boylston st.

Patartina įsigyti tikėtus išanksto. Juos galima gauti "Sandaros" ofise, Liet. Muzikos Konserv. "Keleivio" ofise, Šidlausko aptiekoje ir pas "Gabijos" narius, o taipgi K. Jurgeliuno krautuvėje.

Komp. Mikas Petrauskas užkvietė dalyvauti jo rengiamam koncertan žinomus artistus — profesorius, čellistą p-ną Karl Webster'ą, ir pianistą Lamsoną. Čellistas p-nas Webster'as yra griežes veik visuose didesniuose miestuose Amerikos ir Europos, — žmogus, turįs gražų ir minkštą toną, išvystytą pilnai virtuoziskai. P-nas K. Lamson yra žinomas pianistas ir per tris sezonus keliavo kartu su koncertais smuikininko p-no Kreislero, kuris yra žinomas Europoj ir Amerikoje.

M. Petrauskas dar turi omenyje pakvietimui ir kitų artistų. Koncertas bus lietuviškoj dvasioj, bus pažimėtas kaipo koncertas lietuvių ir stengiamasi turēt užuojautą iš visuomenės, kad būtų matyt kitiems, jog lietuviai koncertus supranta, mėgsta ir pilnai lankosi.

Stasiulio laiškas.

Bostoniečiams gerai žinomas veikėjas ir daugelio lietuviškų organizacijų narys, L. J. Stasiulis, "Sandaros" redakcijai iš Francijos rašo:

"Kur nors Francijoj, August 27, 1918. Gerb. Redakcija: —

Apturėjau "Sandaros" num. 24, birželio. 14 d. Turiu labai ačiū! Pasidarė man labai linksma perskaičius savo kalboje tokį puikų svetį kurio senai negavau. Perskaičęs dažinojau daug naujo iš jusų krašto. Kas jį prisiuntė nežinau, but labai malonu, kad kas siuntėnėtu arba pati redakcija, o aš užsimokėsiu. (Stasiuliui "Sandara" siunčiama. — Red.). Gavęs laiko atsisiųsi savo duoklę, nes kareiviui gaus laiko malonu pasiskaityti šioji, ar tokį laikraštį, o ypač "Sandarą", kurią aš labai godojau. Taip pat pamačiau, kad jau g. Dr. Šliupas darbuojasi del labo brangios Lietuvos. Padėkite kiek galite ir aš storsiuos atlyginti užilktas mano duokles. Aš sveikas ir linksmas. Kai/erio sunaus kailį periame. Tikiuosi pargrįžti po kokio laiko.

Ponas Kazimieras Labanas iš Nashua, N. H. taipgi aplankė "Sandaros" redakciją.

Rado kudikio lavoną.

Rugsėjo 17 d. tulas darbininkas pamatė kudikio lavoną plukojant So. Bostono prielaukoje, ir pranešė policijai. Policija to kudikio jau jieskojo nuo 14 d. rugsėjo, nes jo tėvai, Kardokai, nesulaukdami pargrįžtant sunaus buvo davę žinių policijai. Yra abejojama, ar tas kudikis ten pats pateko, ar kas jį suvažinėjęs (jo veidas sumuštas) įmetė. Bėgyje paskutinių dviejų mėnesių jau trijų kudikių lavonai tapo rasti toje vietoje. Paskutinis, t. y. Petras Kardokutis, buvo 8 metų amžiaus. Jo tėvai yra dideliame huliudime del savo kudikio.

Su gilia pagarba,
Leonas J. Stasiulis.
Adr.: Pvt. Leo J. Stasiulis, B-try "F." 304 F. A. American Ex. F.

Aleksandris Gaidis rašo "Sandaros" redakcijon ir prašo perduot gerus linkėjimus visiems jo pažysta-

miems. "Aš esiu sveikas. Vejame vokiečius, o jie vis bėga nuo mūsų. Tikimės, kad tuoj nulaušime kaizerio ragus", — rašo bostonietis iš Francijos. Jo adresas: Co. 117-th Supply train, 42 division. Am. Ex. Forc.

Komp. M. Petrauskas važinėjo New Yorkan ir rugsėjo 23 dieną dalyvavo susirinkime įsteigimo fondo Vilniaus universiteto finansavimui. Rugsėjo 24 d. sugrįžo Bostonan ir vėl sėdo prie dailės darbo Liet. Muz. Konservatorijoje.

Apie Vilniaus universiteto finansavimui fondą tilps plačiau sekančiuose "Sandaros" numeriuose.

"Pileniečiai" greit bus pastatyta scenoje. "Gabijos" draugija stato scenoje istorišką tragediją iš Gedemino laikų — "Pileniečiai", parašytą žinomo istoriškų tragedijų rašytojų P. V. Nagornoskio. Šis didelis veikalas bus pastatytas subatoje spalio 26 d. **Dudley Opera House**. Vaidinime dalyvauja gambiai Bostono artistai ir artistės. Tinkami kostiumai jau paimti. Repeitcijos laikomos kas sereda Lietuvių svetainėje. Šį veikalą pamatyt verta kiekvienam lietuviui, nes toki puikus veikalai retai kur pastatomi. **Gabijietė.**

Svečiai.

"Sandaros" redakcijoj lankėsi Stasy Baronas iš Brocktono. Jis yra liuosanoriu pastojęs į Amerikos laivyną ir tarnauja prie komercijinio skyriaus. Sakosi, jam gana gerai tarnauti ir gauna gerą patyrimą. "Čia galima prasisiekti, ir kļomet Lietuva turēs savo komercijinį laivyną, galima buti naudingi", — sako jurininkas Baronas.

Lankėsi ir p. Dembinskis, Massachusetts technologijos instituto studentas. Jis į savo mokyklą sugrįžo iš New Jersey valstijos, kur praleido vasarą, ir dabar ketina stot į Amerikos armiją.

Ponas Kazimieras Labanas iš Nashua, N. H. taipgi aplankė "Sandaros" redakciją.

Rado kudikio lavoną.

Rugsėjo 17 d. tulas darbininkas pamatė kudikio lavoną plukojant So. Bostono prielaukoje, ir pranešė policijai. Policija to kudikio jau jieskojo nuo 14 d. rugsėjo, nes jo tėvai, Kardokai, nesulaukdami pargrįžtant sunaus buvo davę žinių policijai. Yra abejojama, ar tas kudikis ten pats pateko, ar kas jį suvažinėjęs (jo veidas sumuštas) įmetė. Bėgyje paskutinių dviejų mėnesių jau trijų kudikių lavonai tapo rasti toje vietoje. Paskutinis, t. y. Petras Kardokutis, buvo 8 metų amžiaus. Jo tėvai yra dideliame huliudime del savo kudikio.

Su gilia pagarba,
Leonas J. Stasiulis.
Adr.: Pvt. Leo J. Stasiulis, B-try "F." 304 F. A. American Ex. F.

Mokinių laiškas iš Simano Daukanto Mokyklos.

Kaip mes praleidom laiką Mokykloje?

Mūsų mokykla prasidėjo liepos 15 d., 1918 m., pasibaigė rugpiučio 23 d. 1918. Mokykloje mes mokinomės rašyt ir skaityti. Aš išspradžios nenorėjau lankyti, bet vėliau aš mamytei prizadėjau eit. Aš mokėjau rašyt ir skaityti, bet ne labai gerai, tai aš ėjau išsimokyt geriau. Man patiko lietuviška mokykla ir aš eisiu žiemą, jei bus. Mokykla yra labai gera del tų, kurie buvo geri mokykloje ir klausoka jiems mokytoja sako. Mano mokytojos vardas panelė Puišutė, ji buvo labai gera mums ir gerai mumis mokino. Mes skaitėme iš žvaigždučių ir rašėm iš Gramatikos. Mes eidavom į mokyklą tris valandas kiekvieną dieną ir iš tų trijų valandų turėdavom dvidešimt minutų pertrauką.

Bronislava Lukoševičiūtė.

Laikas praleistas mokykloje.

Mūsų mokykla atsidarė liepos 15 d. 1918 m. Mokykla buvo labai naudinga visiems vaikams, nes daug vaikų nemokėjo rašyti ir skaityti, o dabar jau moka.

Mūsų mokytoja buvo panelė Z. Puišutė. Buvo ir kitų mokytojų: panelė Valentukė, panelė Dusevičiūtė, ponas Virak's, ponas Janavičius, panelė Gruzinskaitė.

Mes kiekvieną utarninką ir pėtnyčią ėjom dainuoti. Mes dainavom šias dainas: Avizėlė, Rutelių darželis, Oi kur buvai kiškel mano ir, Ant krašto marių. Dainuot mus mokino ponas M. Petrauskas.

Mes mokinomės Lietuvos Istorijos, skaitėme žavigždučių ir rašėm iš Gramatikos. Mokykla buvo atidaryta penkias savaites. Jei mokykla bus laikoma, tai manau, kad visi vaikai vėl sugrįžs mokyti. Mūsų mokykla uždarsė rugpiučio 23 dieną, 1918.

Juozapina Komiciūtė.

Didžiausius šokius su dovanomis rengia "Gabijos" draugija Lietuvių svetainėje 11 d. spalio 1918 m. Pradžia 7:30 v. v. Šie šokiai bus ytin įdomūs, taigi visi pasinaudokite proga.

A. Mockevičius.

Lietuvių Jaunuomenės Rateljio svarbus susirinkimas atsibus spalio 1 d. 1918 m. paprastoje vietoje ir paprastame laike. Yra daug svarbių reikalų, tat visi nariai butinai ateikite.

M. S. Biekša.

Visi eikite į šokius.

Puikiai šokiai atsibus Lietuvių Labdarystės Svetainėje (kamp. E. ir Silver st. So. Boston, Mass.), Subatoje, Rugs. 28 d. Rengia L. L. Draugija. Grieš puiki muzika. Kviečiami jauni, seni, dideli ir maži atsilankyti į subatos pokilį. Įžanga labai pigi. Pradžia 7 val. vakaro, ir tėsis iki vėlumai nakties.

Visi į šokius! Kviečia **Komitetas.**

Jeigu Jums yra reikalingas pečius ir manai pirkti šį rudenį, tai eikit pas **JURGELIUNĄ**, 377 BROADWAY, nes šią savaitę parduoda gerus pečius po \$39.00, vertės \$50.00.

"TEVYNE" IR MOTERŲ IR VAIKŲ MĖNESINIS PRIEDAS
—VISIEMS METAMS KAINUOJA TIKTAI \$1.00—
Užrašykite ją savo draug ms ir pažįstamiems ir patarkite kožnam lietuviui skaityti.
Užsakymus ir piningus rečia siųsti sekančiu adresu:
A. B. STRIMAITIS,
307 West 30th Street, New York City.

DAINOS.

Naujai išėjo mišriem balsam, chorui arba kvartetui, Miko Petrausko dainos — IV Sasiuvinys; telpa 10 dainų. Kaina sasiuvinio 25 c. Už 5 dol. duodasi 25 knygutės.
I ir III Sasiuvinii visai nėra, — išparduota. "Aras" kvartetas — 40 c. kopija. 20 kopijų už 3 dol. "Girių Karalius" spaudoje. Viena kopija už 2 dol. Kas prisiuočia dabar 2 dol., tas gauna prie to ir "Kankles".
V Sasiuvinys dainų jau atspauzdintas, — tai duettai, tinka bile balsam. Viso telpa 34 dainos. Kaina 50 c. Už 5 dol. duodama 12 knygučių.
Rašyk:
MIKAS PETRAUSKAS
679 Broadway, So. Boston, Mass.

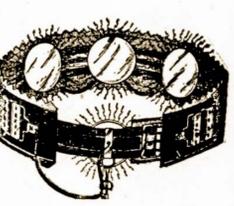
W. S. S.
WAR SAVINGS STAMPS
Issued by the UNITED STATES GOVERNMENT
Suv. Valst. valdzia išleido stampas, kurios karēs galą pagreitins.
Visi pirkite tas stampas, nes patys turēsite sau pelno ir valdziai daug pagelbēsite.
Stampas kas mėnesis pakija vienu centu brangiau. Jeigu dabar nusipirksite stampų už \$4.12 c. tai 1923 m. gausite \$5.00.
Jeigu dabar nusipirksite stampų už \$82.40, tai 1923 m. gausite \$100.00.
Pirkite visi stampas tuojau.
Parduoda visuose bankuose ir pētoose (post office). Nueikite į pačtą ar banką ir klauskite pirkti.

War Savings Stamps

Lietuviu Aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem St., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių šaknių lietuviškų.
Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptųjų ligų ir geriausius patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, sučėdysite piningus ir sveikata. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausiu daktarus per telefoną visai uždyka.
H. CABITT,
100 SALEM ST., BOSTON, MASS.

60 DIENŲ ISBANDYMIUI DYKAI.
Pirsišk 20 c. dabar.

Meskite netikusias gyduoles! Jeigu turite dusulį, reumatizmą, neuralgiją, paraližių, nerviškumą, sluogos, bronchito, silpnumą pečių, silpnumą, užkietėjimą ir daugybę kitų ligų, arba skausmą bile kur. Prisiuskit 20 c. del vyriško diržo arba 30 c. del moteriško diržo, idant pagelbėti užmokėti prisiuntimo kaštus. I ketę valandų mano stebuklingas diržas rasis jusų pačte. Užmokekite rankpinių \$3.98. Užsidekite tuojau ir nešokite kožną dieną pagal nurodymus per du mėnesius, tada bėgyje 60 dienų jeigu nebusite užganėdinti, sugražinkite diržą atgal, o aš sugražinsiu jusų \$3.98. Nereikia laukti, pilnas užganėdinimas. Adresuokite: **A. P. OWENS, Dept. 52-E**
152 W. 14 Street, New York.

Pranešam Rudeninį Atpiginimą
Naujų Mady Sijonų ir Sutų Krautuvės
381 W. Broadway, So. Boston, Mass.
Turim pilną eilę moterų ir merginų siutų, žiuponų, sijonų, suknių ir furs labai prieinamom kainom. Sukalbam Lietuviškai, Rusiškai ir Lenkiškai. Ypatingai priimami Lietuviai. Pataisom dykai. Uželkit pabandyti.
The Up-To-Date Cloak and Suit Co.
381 Broadway, So. Boston, Mass.
Atdara kas vakaras iki 9 val. Subatomis iki 12 valandai.